

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris D. Hludowici Blosii Abbatis Lætiensis Ordinis S. P. N. Benedicti Tomus Posterior Margaritum Spirituale

Blois, Louis de

Monasterii Campidonensis, 1672

Enchiridii parvulorum libri posterioris, de præparatione ad felicem
mortem, de patria cælesti, de Deo, & creatura rationali,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45885](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45885)

Enchiri-
dij Par-
vulorū.
Lib. 1.

Et o invi-
tans ad
virebram
Communi-
nem,
et ramim-
pe fectio-
at hō na-
volunta-
si homi-
nes.

facile se subducere debet propter indignitatem suam. Quemadmodum enim parvulus Regis filius etiam cum his puerulis, qui obscuro loco nati, & vilibus vestimentis induti sunt, ludere gaudet: ita Dei ac Regis summi filius Jesus Christus, per Sacramentum Eucharistiæ libenter se adjungit non solum perfectis, verum

illis quoque qui multis quidem imperfectionibus sunt obnoxii, non tamen ipsas suas imperfectiones amant, sed ad meliora semper contendunt, & ab omni peccato lethali immunes se (Deo adjuvante) servare student.

***

ENCHIRIDI
PARVVLORVM
LIBER POSTERIOR.
DE PRÆPARATIONE AD FELICEM MORTEM.

DE PATRIA CAELESTI, DE DEO,
ET CREATVRA RATIONALI.

CAPVT I.

Preparatio ad mortem.

1. Maxima sollicitudine vigilandum est, appropinquante mortis probabili periculo.
2. Cura seculi primò abicienda. Deinde sumendum Sacramentorum viaticum, tum resignatio in manus Dei facienda.
3. Postea cogitanda Christi passio, ejuque merita fide viva Deo offerenda.
4. Invocanda B. Virginis & Sanctorum patrocinia.

1.
Pia solli-
citus in
moris
articulo.

SEMPER quidem vigilare, semper lumbos præcinctos, & lucernas ardentes habere

debemus, ut cum venerit Dominus, ac pulsaverit, confestim aperiamus ei: maximè tamen horâ mortis evidentè appropinquante, id studiosissimè agere convenit. Quisquis igitur Deum piè colis, dum morbo correptus mortem jam vicinam expectas, vide ut ad felicem exitum sedulò te præpares.

Expedi cor tuum à curis & sollicitudinibus hujus sæculi, Sacramenta

CAPUT II.

Protestatio morituri; quæ se confirmat contra tentationes, & ut assistentes edificet.

Laudat hanc protestationem R. P. Antonius Balenghem lib. 2. de Orat. jaculat. cap. 4. Adhæc cum præclaro Blossij elogio Rev. P. F. Didacus Yepes à Confessionibus Philippi II. Hispaniarum Regis Catholici, narrat in morte Regis, Regum ipsum totam hanc protestationem Hispanicè moribunda voce pronuntiasse. Similem huic moribundi Protestationem reperiet pius Lector apud R. P. Antonium Sucquet. lib. 3. Viæ vitæ cap. 25.

1. Veniam offensarum petere, & vicissim dare.
2. Agnoscere peccata sua cum dolore, & petitione indulgentiæ.
3. Fiduciam in misericordia Dei collocare, propter Christi merita & passionem.
4. Ore profiteri, & corde amplecti fidem Catholicam, ejusque symbolum.
5. Protestatio, quæ infectum statuit & cupit, quidquid morbi violentia, aut tentatio indeliberata voluntati extorsit.

Valdè utiliter hanc aut similem protestationem, facies:

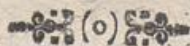
Ego peccator indignissimus, redemptus preciosissimo Sanguine Domini nostri IESV Christi, palam profiteor me sincero corde ignoscere omnibus, qui quovis modo mihi iniuriam vel molestiam aliquam unquam intulerunt: & humiliter rogo tam presentes quam absentes, omnes, ut mihi vicissim ignoscant & dimittant si in aliquo eos offendi.

Agnosco me hactenus non vixisse pure nec sanctè coram Domino, sicut vivere debueram: agnosco sceleram meam multam nimis: agnosco culpas & negligentias meas infinitas. Agnosco quidquid mali per omnem vitam

Viaticum menta pro viatico grata mente
petat, suscipe, & animam tuam Deo
Deo ser. commenda.
visignet.

3. *Passionē* Recole passionem pijsissimi Redemptoris tui: beatam ejus crucem in spiritu amplectere: osculare rosea illa Vulnere, teque totum eis imprime: ut ibi abditus, feliciter evadere possis omnes diaboli laqueos & insidias. Roga Jesum, ut suo pretioso Sanguine te abluere, universaque peccata tua delere dignetur. Pro meritis bonorum operum, quæ tibi desunt, offer Deo Patri merita illius, offer sacratissimam conversationem, passionem, & mortem ipsius: offer merita dulcissimæ ejus Genitricis Mariæ, ac Sanctorum omnium. Ita enim fiet, ut tu qui ex te miser, pauper, ac nudus es, ornamentis spiritualibus mirificè decoratus appareas.

4. *S. Mariæ* Comenda te ipsi benignissimæ Virginis Deiparæ, ceterisque cæli civibus, illis potissimum quorum venerationi peculiariùs fuisti addictus: certò credens, eos tuam orationem, piunique animi tui affectum agnoscere. Sanè si Mariam ex corde invocaveris, si ad eam humiliter & confidenter converteris, ipsa introitum regni cælestis, quem tua iniquitas justitiæque divina tibi fortè occludebat, aperiet. Mater enim misericordiæ, & porta paradisi est.

Enchiridij Parvulorū.
Lib. 2.

1. *Vtilis protestatio morituri, petit, & dat veniam offensarū.*

2. *Agnitio peccatorum cum dolore & petitione veniæ.*

Bachiri-
dii Pac-
vulorū.
Lib. 2.

vitam commisi, & supplici mente à misericordissimo Domino Deo nostro veniam peto: dolens quod unquam eum offenderim, & proponens deinceps vitare peccata.

3.
Excitat
fiduciam
in Deo.

Quamvis autem graviter & multis modis hactenus deliquerim, non tamen diffido de omnipotenti & benignissima misericordia ipsius Redemptoris mei: sed spero me per meritum passionis, & mortis eius, non autem ita per merita mea participationem futurum aeternae vitae atque hereditatis. Ego ipsam passionem eius sacratissimam, pro refugio munitamentoque tutissimo habeo: ego eam inimicis meis invisibilibus semper & ubique, tanquam armaturam inexpugnabilem, obijcio; eam sanctae Trinitati pro meritis, quae mihi desunt, & pro perfecta satisfactione de peccatis meis offero.

Per Chri-
stum &
passionem
ac mortē
eius.

4.
Fidem
Catholicā
profiteatur
Symbolo.

Credo in Deum Patrem omnipotentem, creatorem caeli & terra: & in Iesum Christum filium eius unicum Dominum nostrum, qui conceptus est de Spiritu Sancto, natus ex Maria Virgine, passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & sepultus. Descendit ad inferos, tertia die resurrexit à mortuis, ascendit in caelum, sedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis, inde venturus est iudicare vivos & mortuos. Credo in Spiritum sanctum, sanctam Ecclesiam Catholicam, sanctorum communionem, remissionem peccatorum, carnis resurrectionem, & vitam aeternam, Amen.

5.
Protesta-
tionē

Protestor coram ipso omnipotenti Deo, & coram tota curia caelesti, me

cupere & velle in ea fide vitam hanc finire, in qua convenit obedientem sanctae Matris Ecclesiae filium mori. Protestor me credere universa quae ipsa Catholica fides continet, & quae à veris Orthodoxis, Christi fidelibus credenda sunt. Quod si vel impugnatione diaboli, vel violentia morbi pressus, aliquid huic proposito contrarium cogitarem, loquerer aut facerem: † tam illud revoco, & contestor me nullo modo consentire talibus cogitationibus, verbis, aut operibus. Gaudeo, & gratias ago misericordissimo Creatori & Salvatori meo, cuius ineffabili pietati me in sancta fide Christiana moriturum confido. In manus eius sanctissimas animam & corpus meum nunc & in hora mortis meae commendo.

† Tametsi forte apud D. Thomam 1. 2. q. 73. circa art. 8. Doctores disputare possent, an voluntarium vel involuntarium per ejusmodi protestationem precedentem possit assequere aliquem actum sequentem, tamen videtur clarum & certum, placere Deo formulam ejusmodi protestationis, quae quis ex vehementi execratione peccati, quando est extra tentationem positus, coram Deo, sincero corde revocat quidquid forte ex fragilitate sua aut tentationis violentia, vel indeliberate, vel etiam deliberate post esset in Deum commissurus. Hoc credendum est voluisse David Psalmo 29. Ego autem dixi: in abundantia mea: Non movebor in aeternum. Item Gen. 22. Alligatio & vincula Isaac ante sacrificium sponte suscepta, protestatio quaedam fuit Deo gratata, quae potestatem sibi adimebat resistendi ab obedientia, si forte gladio patris aut mortis terrore in priorum voluntatis proposito nutare contingeret.

CAPVT

CAPUT III.

De mortis formidine moderanda.

1. Mortu metui naturalu est, & in omnibus etiam sanctissimu inveniri solet.

2. Eo non obstante, solent fideles mortem à Deo acceptura fortiter: atque ut hoc doceret, etiam ipse Christus metum illum voluit assumere.

3. Patientia in angustijs morbi & mortu sedulo conservanda.

4. Mortu non debet à nobis gravatè acceptari, cum eam pro nobis Christu acceptaveris.

7. **S**I in te fluctuat & metu concutitur naturæ infirmitas, si tristitiâ deprimeris, & horror mortis sese ingerit: non propterea existimes te à Deo derelictum esse, vel ad eum non pertinere. Nam plerique etiam magnæ sanctitatis viri ac feminæ, morte imminente, pavorem (Deo id utiliter permittente) sentiunt: plerique per hujuscemodî formidinem à levibus quibusque culpis purgantur.

* Habes exemplum Christi & S. Hieronionis in vita eius per S. Hieronymu; & alioru quos pavor in morte aggressus est.

2. Cum quo tamen accipere possumus mortem libenter.

Exemplo ipsius Christi Domini.

Matth. 26.

Ipsi iusti, qui mortem propinquam timent, eandem, quam timent, parati sunt per humilem mentis fortitudinem, & per sincerum Dei amorem suscipere: comparandi nimirum egregijs militibus, qui prælium commissuri, & pavore percelluntur, & tamen pugnam constanter ineunt. Christus Jesus volens consolari quoslibet electos suos, qui ex fragilitate humana ad mortis expectationem tædio affecti tristes sunt & trepidant, transtulit in se eorum infirmitatem, quando imminente passione pavens ac mœrens dixit. *Tristis est anima mea usque ad mortem.* Non ergo te à

Deo alienum esse existimes propter mœrorem quo gravaris. Transit ipsa tristitia cum fine: veniet lætitia sine fine.

Enchiridij Pavoru. Lib. 3.

Quamvis dolorum aculei pungant, & cruciatus undique torqueant: tu tamen patientiam serva, & persiste in sancta spe, sanctaque erga Deum fiducia. In omnibus abnega te, & trade ipsi Domino, subinde dicens id quod Redemptor tuus sub mortem angustijs pressus dicebat, *Pater, fiat voluntas tua*: sic enim requiem atque refrigerium invenies. Memento quia *sive vivimus, sive morimur, Domini sumus*: & sive vivimus, sive morimur, in illo benè nobis erit, si nos unitatem Ecclesiæ Catholicæ retinentes, pij atq; humiles sumus. Erigant animū tuum verissimam hæc verba Domini Jesu. *Qui credit, inquit, in me, etiam si mortuus fuerit, vivet: & omnis qui vivit, & credit in me, non morietur in æternum.*

3. Patientia in angore mortu cum spe bona & refignatione.

Matth. 26. Consolatio dulcissima.

Rom. 14.

Ioan. 11.

Non tibi videatur durum corporaliter mori, cum ipse Christus mortem carnis subierit. Ille præcessit, & veluti viam stravit, commodamque reddidit, ne te pigeret sequi: illius igitur mors mortem tuam soletur. Precare eum, ut illa sua pretiosissima morte tuam undique contegat, muniat, sanctificet, & sibi gratam reddat. Corpus istud corruptibile quod relinquis, velut amarus cortex nucis est, vile ac sordidum animæ vestimentum modò est. Quid ad te si computrescat, si in cinerem

4. Christus prægressus vit mortem, ut nobis dulcesceret.

Sachiri-
dij Par-
vulorū.
Lib. 2o

& favillam redigatur, ubi illud deposueris? Securus exue vestem, quam Deus tuus aliquando restituet tibi integram, fulgidam, atque incorruptibilem. Qui Deum perfecte diligunt, resolutionem suam cupidè expectant, etiamsi non sine aliquo timore & mœrore ad eam fortè perveniant. Quilibet talium istud cum grandi affectu Deo dicere potest: *O Domine, quando, te permittente, corpus meum revertetur in pulverem, & anima mea liberè refluet in te suam originem?*

CAPIT IV.

Contra anxietatem mortem ex incertitudine salutis post mortem obtinendam.

1. Sufficere debet fideli morituro certitudo ea, quæ scit, Deum posse & velle salvare omnes humiles & bona voluntate præditos.
2. Purgatorium timendum, sed cum resignatione in divinum beneplacitum, si nos eò vult relegare.
3. Sancta anima nollens calum ingredi, nisi plene purgata.
4. Oratio pro defunctis multum prodest ad eorum liberationem.

1. Certum est Deum posse & velle salvare humiles.

Fortè hoc te angit, quòd ignoscere quomodo te migrantem Deuse excepturus sit, utrùm ad æternam paradisi requiem, an ad transitoriam Purgatorij pœnam. Non est necesse te aliquid horum scire. Sicut tibi placet dulcedo divinæ misericordiæ peccata dimittentis: ita displicere non debet pulchritudo divinæ justitiæ peccata expiantis. Perfecti viri,

quòd digniùs emendare possent quiddid in benignissimum Redemptorem suum commiserunt, parati essent non solum ad purgatorium, verùm etiam ad † infernum descendere, si divinæ justitiæ decor id omninò exigeret. Ista certitudo tibi sufficiat, quòd habeas Dominum pijsimum, qui & potest & vult salvare te, si humiliatus confidas in eo, non in te. Multum illi placemus, quando voluntatem ejus ita diligimus, & providentiæ ipsius tam plenà fiducia nos in spiritus humilitate committimus, ut etiam nescire gaudeamus, quid ipse circa nos agat. Tu igitur ejus dispositioni totum credens, mortem lætus expecta. Qua præsentè, egredere securus ad Patrem clementissimum, exoptans ut non minùs in æternitate, quam in tempore utatur te quemadmodum voluerit. Egredere, inquam: non tanquàm carceri crudeliter ab eo mancipandus, sed tanquam sinu misericordis.

ricol.

† Nulla resignatio aut charitas tanta esse potest, ut quis paratum se offerat ad ullam culpam vel flagitium; sed, salva semper nudente gratia, Dei citra peccatum, potest sese quisvis charitate ardens promptum offerre Deo ac resignati ad quasvis pœnas aut supplicia, etiam apud inferos æternum duratura, si hoc sine ullo peccato nostro Deus decernere vellet. Estque ille modus, quo Reverendissimus Antistes Antuerpiensis Joannes Malderus, & passim Doctores apud D. Thomam 2. 2. q. 26. art. 4. explicant resignationem Moysis Exodi 32. & Apostoli Pauli Rom. 9. quando ille offert sese ut deleatur de libro vitæ; iste, ut anathema fiat. Non enim offerunt sese ut vel levissimam culpam admittant, sed ut pœnam quamvis gravissimam subeant, si ita Deo videatur.

INSTRUCTIO VITAE ASCETICAE. 285

Recordiæ piè suscipiendus atque fovendus.

2. Quod attinet ad Purgatorium, sanè illæ quoq; animæ, quæ non admodû multa purganda secum hinc deferunt, dolent plurimùm quòd non satis purè vixerint, unde & à perfectis regni cælestis gaudijs percipiendis retardari debent, quæ retardatio eas valdè affligit. Nam corporibus exuræ, cum jam Deum clariori intellectu cognoscant quàm hic cognoscebant, ob id quæ avidiùs eum appetant, non possunt non vehementer cruciari ex dilatione tam infabibilis boni. Licet verò pœnas suas (quibus juxta modum culparum nondum expiatarum torquentur) non ament, nequaquã tamen eas invitè tolerant: neque enim voluntatem à Deo averfam habent, sed libenter divinæ justitiæ consentiunt. Sanè de adipiscenda post earundem pœnarû finem æternæ beatitudinis gloria certæ sunt, nec ad hanc vitam (in qua multa peccandi pericula sunt) redire vellent.

3. Sed & (ut ita dicamus) si liber eis pateret introitus ad ipsum regnum cæleste, cum gratiosa reverentia subducerent sese, & ingredi nollent quousque per plenam purgationem tanta felicitate dignæ redditæ forent: scientes nihil inquinatum illi summæ puritati perfectè conjungi copulari quæ debere. Quælibet earum dicit id quod fidelis quisque in tribulatione constitutus dicere solet, vi-

delicet: *Iram Domini portabo, quoniam peccavi ei, donec causam meam indicet, & faciat iudicium meum: Expectabo Deum Salvatorem meum, educes me in lucem, & videbo iustitiam eius.*

4. Porro pius & suavis Dominus ipsas electorum suorum animas, quas post mortem carnis adhuc purgari necesse est, in tantum diligit, earumque liberationem tam ardentè desiderat, ut, si nos benigna charitate moti, pro illarum absolutione fideliter precemur, & adorandam sancti altaris Hostiam, sive merita Christi Jesu, vel psalmodiam, aut quælibet alia salutaria offeramus peragamusve, hoc non minùs gratum habeat, quàm si eundem Dominû nostrum carcere conclusum consolationibus relevare atque adiutorio liberare studeremus. Ipse enim dixit, *Quod fecistis uni ex meis minimis, mihi fecistis.*

CAPUT V.

Expectatio cælestis beatitudinis, via nostra solatium est.

1. Spes beatitudinis exoptu maximè exhilarat fideles Dei amatores.
2. Ut ad illam perveniant, mors eù optabilis est.
3. Admiranda consolatio anima fidelis à corpore piè egredientis.

Nihil est quod fidelem amantemque animam in præsentis exilio magis exhilaret, quàm quòd sperat se (postquam hujus vitæ stadium emensa fuerit) per-

Enchiri-
dij Par-
vulorū.
Lib. 2.

venturam ad beatum illum sinum
aeternae pacis: ubi nullo amplius
vitio inquinabitur, ubi nulla ten-
tatione, nullo timore, nullo pe-
riculo, nulla anxietate, nulla re-
rum vicissitudine affligetur; ubi
plena charitate Deum absque ali-
quo impedimento, absque labo-
re, absque fatigatione, absque fa-
stidio laudabit; ubi per omnia il-
li placebit, ubi denique tota illum
possidebit, & ab illo tota possi-
debitur.

2. Cum hæc in vita præsentī sta-
biliter & integrè haberi non pos-
sint, meritò mors ipsa justis opra-
bilis, vel certè tolerabilis est.
Sentiunt enim quàm sit gravis vi-
tæ mortalis hiems, ob idque æsta-
tem vitæ immortalis desiderant.
Verè tristis hiems est hæc vita,
quam corruptionis propriæ tor-
por constringit, quam ignorantiae
caligo obnubilat, quam præmia
tot molestiarum, tot laborum,
tot ærumnarum imbres irruentes
quotidiè atterunt. Qui premen-
te hieme afflicti suspirant, ubi æ-
stas advenerit, & umbrâ mortali-
tatis inclinatâ dies æternitatis a-
spiraverit, accepta consolatione
gaudebunt.

3. Beata illa anima, quæ audiens
vocem sponsi dicentis, *Eccce venio*
cirò, mox exhilarata respondet,
Veni Domine Iesu. Et felix illa
hora, ac tempus illud optatissi-
mum, quando ipse cælestis spon-
sus animæ sanctæ de carcere cor-
poris egredienti lætus occurrit,
eamque blanda allocutione in-

Edoque
enim opta-
tur, ut in
gressu ad
veram
viam &
reditus
ad exilio
ad pa-
triam.

Cant. 2.
Cant. 4.

3.
Beata
animæ
velut
sponsa ad
nuptias
abvenit!
Apoc. 2.

vitat, dicens: *Surge, propera, a-*
mica mea: iam enim hiems transiit,
imber abijt & recessit, flores appa-
ruerunt in terra nostra, vineæ floren-
tes odorem dederunt, & vox turris
audita est in terra nostra. Egredere
cum iucunditate, filia charissii-
ma, nihil trepides, nihil expavesca:
evadis exilium, relinquis miseriam
calamitosi sæculi. Non iam erit
dolor, nec gemitus, deinceps corpus
quod corrumpitur non aggravabis
animam: introducta enim in gau-
dium Domini tui, de incorruptionis
munere sine fine lætaberis: exulta-
bis, & cantabis æternum Alleluia in
gloriosa civitate, ac beata domo
mea. Sic videlicet merebitur in
exitu suo consolari anima perfe-
cta, & sponsa casta, quæ non hoc
sæculum, sed Deum diligit.

CAPUT VI.

Cælestis patriæ contemplatio.

1. Felicitas patriæ cælestis.
2. Euvisione Dei beatissima.
3. Ex affectu Christi, B. Virginis, ac sanctorum Angelorum & hominum.
4. Ex cognitione rerum omnium quæ in Deo lucebunt.
5. Ex donis corporum gloriosorum, & elementis renovatione.
6. Pulchritudo mundi visibilis imago qualem est futura gloria.
7. Quidquid enim in hoc mundo delectat, longè feliciori modo erit in celo.
8. Istum ergò mundum contemnamus, ad futuram vitam anhelamus.

O Cælestis Ierusalem! ò patria
dulcis & amabilis! patria
claritatis immensæ, quam ipse
Deus lux vera, lux increata illu-
minat, in qua etiam tot sunt quasi
soles,

soles, quot sunt Angeli & electæ animæ, de te quid scribitur? quid dicitur? quid creditur? In te est perfecta cognitio omnium quæ scienda sunt, & quæ creatura rationalis scire appetit: in te est pax & requies omnem sensum exuperans: in te est dies sempiternus, & unus omnium spiritus: in te est certa securitas, & secunda æternitas, & æterna tranquillitas, & tranquilla felicitas, & felix suavitas, & suavis jucunditas: in te est omne bonum.

2. O quantum gaudium, quantum sincerissimæ voluptatis torrens nobis erit, videre Deum sicuti est, clarissimè contemplari illam incomprehensibilem gloriam, inæstimabilemque illam pulchritudinem fulgentissimæ Trinitatis, & perfectè gustare ineffabile illud nectar divinæ dulcedinis ac suavitatis! liberrimè amplecti Deum, plenissimè frui Deo! habere eum intus in nobis præsentem tanquam vitam nostram, sentire in substantia animarum nostrarum inhabitantem, & inundantem Divinitatem sicut fluminis impetum!

3. Jucundissimè aspicere illud præcellentissimum ipsius Divinitatis templum, videlicet Corpus Christi gloriosum! jugiter intueri gratiosissimam ejusdem Unigeniti Dei Matrem, cælique Reginam inclytam Virginem Mariam! cum ea & cum Angelis omnibus, atque cum ceteris cæli civibus perpetuè habere consortium, ac singulos

distinctè penitusque cognoscere! omnium denique rerum creaturarum geneta, species, naturam, vires, ordinem, & quidquid ad mundi perfectionem seu decorem attinet, exactissimè scire, apertissimeque speculari!

Majus est intueri Creatorem, quam universam creaturam: qui Creatorem videt, quod majus est, creaturam quoque ejus intuetur, quod minus est. Hinc beatus Gregorius ait: † *Anime videnti Creatorem, angusta est omnis creatura.*

Et rursum, *Anima*, inquit, *sancta in celo, quia intus claritatem Dei vident, nullo modo credendum est aliquid foris esse quod ignorent.* Profectò, Deum sicuti est vidisse, est omnia didicisse. In illa præclara Dei civitate etiam minoris gloriæ cives prædicta omnia pro suo ca-

ptu ac modulo obtinebunt: nam & beata Dei visione in æternum vivent, & casta ejus dilectione in æternum perfruentur, & cum ipso feliciter in æternum regnabunt. Propter minus meritum ibi non dicetur, nec erit aliquis imperfectus: quia quod quisque in se non habebit, hoc per charitatem in alijs possidebit. Quis plura? Omnes ibi pleni Deo erunt, & immeriti atque absorpti delicijs gloriæ ejus, nihil ulterius appetent.

O o o 3

Quod

† De visione creaturarum in Deo velut in speculo, citant Scholastici varios sanctos Patres apud D. Thom. 1. p. 9. 12. art. 8. 9. 10. & plerumque ex S. Gregorio lib. 4. Dialogorum cap. 33. tum hæc, tum illa de Beatis omnia in Deo videntibus: *Quid est quod ibi nesciant, ubi scientiam omnium sciunt?*

Enchiridij Parvulorū. Lib. 2.

Jucundissima cognitio creaturarū.

4. Omnia vides. Dum vident.

Diversi gradus charitatis & sine invidia.

Philip. 4.

2. Visio beatifica Dei & fruvisio, de quibus D. Thomas 1. 2. q. 3. art. 4.

Mal. 45.

Aspirum Christi.

Virgines.

Angelorum.

Sanctorum.

Enchiridij Parvulorū. Lib. 2.

Datur beatitudo anima ante resurrectionem carnis. Apoc. 6.

5. Dotes corporū glorioſi, & a lorū ac elementorum renovationis.

6. Mundu visibilia umbra gloria futura.

Quod habebunt, nunquam fastidient: semper enim illud desiderabunt, & tamen illo semper satiabuntur. Simul hæc duo erunt, ardens desiderium, & plena satietas. Ceterum ipsi electi Dei in cælum translati, felicitatis æternæ præmia ante resurrectionem cumulatiſſimè in anima percipiunt.

Post iudicium verò illa etiam in carne percepturi sunt, quando scilicet corpora eorum jam immortalia, incorruptibilia, pura, suaveolentia, agilia, subtilia, clara, ac fulgida, vestientur gloria indicibili. Tunc cæli quoque & elementa, id est, hæc sensibilis mundi machina, insolito decore renovata imutataque effulgebit; ut, sublata omni corruptione, semper maneat, & perpetuum perfucundumque spectaculum Sanctis exhibeat.

Quisquis hæc legis, disce expetere beatissimum illum statum: disce supernam patriam amare, & ad eam frequenter suspirare. Ipsam oculis istis carneis modò videre non potes: sed crede, invisibilia ac cælesta, visibilibus terrenisque incomparabiliter potiora, digniora, pulchriora, gratiora suavioraque esse. Visibilia enim & sensibilia quæ hic sunt, imagines fancillorum invisibilium quæ sunt in cælo, in Deo. In illis invisibilibus veritas, in istis visibilibus umbra est. Sed quia nobis, qui de terra sumus, terrena sensibiliaque prius cognita fuerunt,

idcirco ipsa visibilia, res; invisibilia verò, rerum similitudines æstimamus: reverà tamen illa invisibilia, res; ista autem visibilia, rerum similitudines sunt, quæ illis permanentibus transeunt. Ea quoque invisibilia quæ creavit Deus, Angeli, & animæ rationales, si cum Deo comparentur, umbra sunt.

Non putes aliquid eorum quæ hic vides, & quæ te delectant, deesse in supramundana Ierusalem: sed crede, in invisibili & intelligibili illo mundo esse omnia quæ in visibili & sensibili hoc mundo cordibus humanis placent. (Intelligibile dicimus id quod solo intellectu percipi potest: in qua significatione etiam intellectualem ponitur; licet aliqui magis velint intellectualem esse id quod intelligit seu intelligendi virtute præditum est, sicut & frequenter usurpatur.) Deus, qui origo, fons, exemplar, archetypum, idea, & ratio omnium est, omnia etiam est. Igitur quidquid in hoc mundo delectat, quidquid in hoc mundo est, in cælo est: & quod ibi est, longè sublimius, longè præstantius est, quàm quod hic est. Omnis voluptas quæ hic corpore live sensibus corporis hauritur, non nisi remotissima, obscurissima, obtusissimaque imago est illius sincerissimæ voluptatis, quam spiritus rationalis spiritui increato unicus percipit. In cælo verissima perfectissimaque

quæ rerum exemplaria sunt: multa unum sunt, & unum multa. Ibi omnia incorrupta & stabilia in æternum perseverant. Hic symbola quædam & signa verorum habemus tantum, quæ cum tempore labuntur & prætereunt.

chritudo beatorum Angelorum, pulchritudo sanctarum animarum, pulchritudo corporum humanorum, pulchritudo animalium brutorum, pulchritudo cælorum, siderum, solis, lunæ, ignis, aëris, maris, terræ, plantarum, florum, gemmarum, metallorum, & colorum omnium, suavitasque sonorum, odorum, ac saporum delectantium, abs te est. Quidquid decoris, gratiæ, amœnitatis, elegantiæ, dulcedinis, virtutis, dignitatis, & opulentiæ est in creaturis, hoc totum in te abundantissimè, excellentissimè immarcescibiliterque consistit. Verè tu es summè pulcher, summè delectiosus, summè amabilis, & summè desiderabilis. Tu exuberantissimè in te contines omnem venustatem atque jucunditatem semper vernantem ac florentem, quæ tantò præstantior est illâ quam in rebus creatis cernere aut experiri possunt homines, quantò tu creator præstantior es quacumque creaturâ tuâ. Tu omnium quæ delectabilia esse queunt superfluens es plenitudo: tu puræ lætitiæ sanctæque voluptatis pelagus immensum. Tu lux indicibiliter serena, lux fulgida, lux decora, lux æterna & incircumscripta.

Enchiridij Parvulorū. Lib. 2.

8. Vnde pij omnes ultramundana illa, licet nondum visa, in hac peregrinatione diligunt; ista quæ vident & præsentia habent, contemnunt. Crede ergò quod non vides, ut meritò integræ fidei aliquando assequaris quod credideris. Id ubi, deposita carnis tenebrosa mole, obtigerit, tunc anima tua videbit bona cælestis Ierusalem longè meliori atque feliciori visu, quam sit visus iste corporis: videbis enim sicut vident sancti Angeli.

8. Spiritus ergò infirmus & visibilis, ad illa sublimiora & invisibilia festinat.

CAPUT VII.

Quam amabilis Deus.

1. Omnium pulchritudo, omnium amabilitas in Deo plenissime inveniuntur.
2. Etiam in hac vita, ab his qui se Deo totos consecrant;
3. Quam ergò magis in futura?
4. Desiderabilis valde dicit æternitatis.

1. **D**EVUS meus! ô dulcis vita animæ meæ! ô vera salus mea! ô unicum & æternum bonum meum, bonum summum atque incommutabile! quid volo, quid quæor, præter te? Nonne habeo omnia, si te habeo qui creasti omnia? Nihil usquam charum est, quod tu non feceris. Ecce pul-

1. In Deo omnia virtus amabilitatis inveniuntur.

O! qui tibi etiam in præsentem exilio per eximiam cordis munditiam intimius uniuntur, quid vident? quid audiunt? quid olfaciunt? quid gustant? quid sentiunt? hoc nulla lingua, exprime-

2. Imò & in hoc exilio apud animas piæ in uno Deo reperitur.

re po-

*Enehiri-
dij Par-
vulorū.
Lib. 2.*

*quidquid
parum
per crea-
tas pul-
chrum &
amabile.*

*3.
Sed longe
gloriosius
in patria
a. Cor.
13.*

*2. Ioan.
6.*

*4.
Sola dies
aeternita-
tis, desi-*

re potest. Amorosi amplexus, & delicata oscula, quibus vel mater tenello nato suo, vel sponsus dilectæ sponse suæ blanditur, non sunt nisi permodica quædam & tenuis umbra illorum amplexuū atque osculorum, quibus animam te castè amantem afficis.

Quòd si tam beati sunt, & tam inexplicabilia percipiunt pauperes exules, qui te non nisi per speculum in ænigmate hîc vident; quàm beatos esse, & quàm ineffabilia percipere credere debemus gloriosos atque inclytos cives regni tui, qui te vident sicuti es, qui mellis suam faciem tuam clarissimè contemplantur, qui abyssò perennium deliciarum feliciter immergi, tibi perfectissimè ununtur? Ipsi charissimi filij tui jam manifestè cognoscunt, atque in se penitus sentiunt, quantum tu Pater suavissimus eos diligas, & ab æterno dilexeris. Tu illis omnibus placidissimè præsidēs, omnes lumine claritatis tuæ jucundissimè illustras, in omnium cordibus familiarissimum gratissimumq; colloquium jugiter habes, omnium affectus incomprehensibili charitatis dulcore pariter & ardore in te trahis, omnes deliciosissima tui fruitione tranquillās, lætificas, reficis, & satias; denique tu in illa superna Ierusalem Deus sempiternus omnia es in omnibus.

O præclarum diem illum diem unum, diem æternum, solum verum diem! de quo tu Domine

Jesu sic locutus es electis tuis: *In illa die vos cognoscetis, quia ego sum in Patre meo, & vos in me, & ego in vobis.* O diem votis ardentibus expetendum, in quo animæ sanctæ tibi unitæ, & inenarrabili luce sapientiæ perfusæ, transformantur in claritatem sempiternæ gloriæ! Concede, obsecro mihi lesu, ut quamdiu in hujus peregrinationis tenebris verfor, oculos mentis ad illius diei fulgentissimum rutilantissimumque lumen apertos habeam, tibi que Deo meo placeam.

CAPUT VIII.

Sanctæ Gertrudis doctrina experientialis de beatitudine.

1. *Quomodo describat beatitudinem.*
2. *Loquebatur ex abundantia suavitatis celestis, quam prægustaverat in terra.*
3. *Inenarrabilis & incogitabilis altitudo & sua Divinitas.*

Gertrudis sive Trutha Ordinis monastici virgo, & eadem literata, Deoque familiarissima, scripturæ ista commendavit. * *O regio, inquit, illa beata & beatificans affluentis beatitudinum! ager deliciarum, cuius minutissimum granum sufficientissimè satisfacere potest aviditati omnium electorum in diversis, qua humano cordi desiderabilia, amabilia, delectabilia & suaviter possunt excogitari! O æternum solstitium, speciosa merides, mansio securæ, locus totum continens quod delectat! paradisus perennium deliciarum, præterfluens rivus inastimabi-*

inabilium voluptatum, alliciens florigeram vernantiam omnigenarum amantatum, demulcens suavi sono, imò suaviter afficienti melodia intellectualium musicorum, inebrians solventi dulcedine internorum saporum, immutans mira blanditate secretorum amplexuum! Sed quid inde balbutire conatur mea impeditior lingua? cum, etsi omnis Angelica & humana potentia in unam conferretur scientiam, nequaquam ad plenum formare sufficeret vel unicum verbum, quo tanta excellentia eminentia in minimo dignè attingeretur aut exprimeretur.

2. *Quod ipsa praeusua verat, e-rubabat de cali gaudij.*
Ceterum ne quis arbitretur, hanc sponsam Christi Gertrudem talia quasi de rebus sibi nullà prorsus experientiã cognitis loqui, subjungemus quid ipsa alibi, gratias Deo agens, de se narret. Cum, inquit, cantaretur Responsorium VIDI DOMINUM FACIEM AD FACIEM, mirabili quadam & inestimabili coruscatione illustrata est anima mea luce divina revelationis.

* Vide admirandam & priorius inauditam in excelsa sanctæ Gertrudis, quã nemo capere potest, nisi qui experitur, imò & qui experitur, explicare non potest.
* Apparuit tanquam faciei mee applicata facies quadam non formata, sed formans; non perstringens oculos corporis, sed faciem laificans cordis; grata amoris munere, non colore. Ex hac mellisua visione cum solares oculi tui, Domine Deus meus, oculis meis directè oppositi viderentur, qualiter tu suaviter dulcedo mea tunc affeceris non solum animam meam, verum etiam cor meum cum omnibus viribus, tibi soli est notum: da proinde, ut quoad videro, tibi persolvam famulatum de-

vorum. Ex ipsis Desicis oculis tuis. sensi per oculos meos intrantem lucem quandam inestimabiliter suavificam, qua transiens omnia interiora mea, supra modum mirabilem virtutem in omnibus membris meis videbatur operari: primò quidem evacuans omnes medullas ossium meorum, hinc etiam ipsa ossa simul cum carne annihilans, in tantum, ut tota mea substantia nihil aliud sentiretur esse, quàm splendor ille divinus, qui ultra quàm dici possit delectabili modo in seipso colludens, in estimabilem animam meam exhibebat serenitatem. O! quid amplius dicam de ista dulcissima visione? quia, ut verum fatear, omnium linguarum eloquentia per omnes dies vite mea mihi hunc præclarum modum et etiam in caelesti gloria videndi, nunquam (prout mihi videtur) persuasisset, si dignatio tua, Deus meus, unica salus anime mea, per experientiam me ad illum non admisisset.

Eadem felicissima Virgo Gertrudis, aliquando per spiritum intellexit, tantam & usque adeò incomprehensibilem esse lucem Divinitatis, ut si quilibet Sanctorum ab Adam usque ad novissimum hominem singularem perciperet cognitionem tam altam ac perspicuam, quàm altam perspicuamque aliquis unquam percipere potuit; & alter cum altero sua cognitione non participaret; etiam si millies numerosior esset multitudo Sanctorum, adhuc tamen in infinitum ipsa lux Divinitatis superaret omnem intelle-

Ppp. tum.

Enchiridij Parvulorum. Liber 2.

3. Lux ineffabilis Divinitatis & incomprehensibilis.

Enchiridij Parvulorū Lib. 2.

Etiam. Lux creata, tam spiritua-
lis quàm sensibilis, participatio-
ne solùm lux est, illius veræ lu-
cis typus & umbra duntaxat est.

Plura possemus adferre ex San-
ctorum monumentis, quæ pias
mentes ad amorem patriæ cæle-
stis vehementer accenderent: sed
hoc aliàs (si Deus voluerit) facie-
mus. Nobisenim in animo est,
colligere * Psychagogiam ex
scripturis beati Augustini Episco-
pi, & beati Gregorij Papæ, in qua
copiosius de felici statu ipsius su-
pernæ Ierusalem tractabitur.

* Iam
est data
Psych-
agogia,
quæ hic
promit-
titur.

CAPUT IX.

Quomodo pius exercitator possit Deum contemplari.

1. Contemplatio Dei summatim, quoad natu-
ram, personas, & attributa in communi.
2. Speciatim, attributum Potentia & bonitatis
in creatione universi;
3. Præsentia in omnibus rebus & locis;
4. Sapientia, per quam omnia scit, & provi-
det, & gubernat.
5. Infinitas, in essentia prorsus incomprehen-
sibili.
6. Quomodo in se ex natura invisibilis, per gra-
tiam se exhibeat visibilem creaturæ.
7. Immunitas ab omni compositione & concre-
tione in Deo est.
8. Esse fontale, & solum verum.
9. Cur de Deo corporalia dicantur.
10. Immensus est, & nullo loco clauditur.

I.
Quomodo
reveren-
ter & cir-
cumspicte
meditan-
dum est
de Deo.
* Dei
natura,
essentia
& sub-
stantia;

HIC aliqua expressius dice-
mus de Divinitate, ut par-
vulis gratificemur. Quando Deus
sincere ac religiosè cogitatur, viva
quædam & spiritualis substantia
* cogitatur, omnem creaturam
transcendens, prorsus intermina,
omnipotens, summè perfecta,
summè simplex, summè pura,

summè elegans, summè jucunda,
summè amabilis, summè gratiosa,
summè suaviss, summè deliciosa:
substantia per se substantia, non
aliunde esse habens, neque aliunde
dependens: fons existentia
his quæ sunt, fons vitæ his quæ
vivunt, fons sensus his quæ sen-
tiunt, fons rationis his quæ ratio-
nalia sunt, fons sanctitatis his
quæ sancta sunt, fons luminis his
quæ lucida sunt, fons perfectionis
his quæ perfecta sunt, fons deni-
que & causa omnibus bonorum
omnium: fons omnis dignitatis
& potentia, omnis virtutis & sa-
pientia, omnis venustatis & gra-
tia, omnis dulcedinis & lætitia,
æterna plenitudo totius beatitu-
dinis. Pij ita apud se philoso-
phantur de Deo. * Et quidem
Deus Pater, Deus Filius, Deus
Spiritus sanctus, non sunt tres dii,
sed unus Deus: unus in substan-
tia, trinus in personis. Gloriosa
Trinitas, Pater, & Filius, & Spi-
ritus sanctus, * unus est vivus ac
verus Deus increatus, invisibilis,
infiguralis, immaterialis, incom-
positus, impartibilis, indefensus,
incircumscriptus, id est, neque lo-
co, neque sæculo seu tempore ter-
minatus, neque intellectu com-
prehensus, utpote omnia replens,
omnia velut ambiendo termi-
nans, omnia sine ambitu conclu-
dens, super omnia existens. Ipse
ergò illocalis est, sui ipsius locus
est: intemporalis est, sine initio,
sine fine sempiternus est. Ipse est
incommutabilis, nulli alteratio-
ni,

ni, nulli perturbationi, nulli passioni obnoxius: semper tranquillus, semper idipsum permanens. Sic dispensat tempora & quæque mutabilia, ut tamen ad ejus æternitatem non accedant tempora, & ipse nunquam mutetur.

2.
Commen-
tationes
pæ do-
ctæ de
Dei Pa-
tentia &
Bonitate.
* Liberè
Deus ex
sola boni-
tate
creavit
universa,
per
varios
essentiæ
gradus.

Factor est omnium sæculorum sive temporum, Creator coeli & terræ, visibile omnium & invisibile. * Non ex necessitate aliqua, sed propter solam Bonitatem suam creavit omnia, dans rebus inanimis ut subsistant; plantis, ut subsistant & vitâ vegetativâ vivant; brutis animantibus, ut subsistant, vivant, ac sentiant; creaturis rationalibus, nempè Angelis & hominibus, ut subsistant, vivant, sentiant, atq; intelligant. Sola Bonitas ejus causa est naturalium proprietatû, & bonorû omnium quæ in creaturis sunt. Nam cum boni proprium sit in alia se diffundere, & ipse Deus sit summè bonus ac substantiale bonum, derivat suam Bonitatem in omnia, indulgens ejusdem Bonitatis suæ radios cuique creaturæ juxta ejus captum atque aptitudinem: quemadmodum sol iste visibilis illuminat & permeat omnia inferiora, ut quodque eorum luminis virtutisque solaris consortium ac participationem in se admiserit. Igitur Deus propter Bonitatem suam, omnia quæ existunt deduxit ad esse ex nihilo: & adhuc multò plura, imò verò innumeros mundos, si veller, creare posset, cum sit essentiæ pelagus infinitum.

† Ipse mundum istum pulchrum condidit, ad exemplar illius pulcherrimi mundi, quem in sapientia sua habebat. Quem admodum enim peritus architectus domum exemplarem materia carentem mente continet, ad cuius similitudinem efformat domum materialem, tanquam exemplum & expressionem illius archetypi quod mente gerit: ita rerum omnium opifex Deus in sua æterna scientia exemplares divinasque ideas ac rationes habuit eorum quæ fecit: & quidquid ab eo creatum est, sive visibile sive invisibile sit, quia semper ab eo cognitum fuit, ab æterno in ejus mente atque intelligentia vixit. Hinc ait beatus Ioannes Evangelista: *Quod factum est, in ipso vita erat.* Quælibet ergò creatura prius in Deo extitit, quàm in seipsa.

Enchiridij Parvulorû. Lib. 2.

Pulchritudo creaturarum elucet in Deo velut in exemplari imagine, & fabrica in archetypo.

Ioan. 1.

Non ita existunt in Deo res creatæ, sicut in propria natura: nam secundum hanc sunt corruptibiles, mutabiles, & egenæ; in Deo autem nihil corruptibile, nihil mutabile, nihil egenum est. Cum omnis creatura facta sit ex nihilo, ex se nihil est, & in nihi-

De modo quo omnia in Deo præexistunt, quæ tamè ex nihilo facta & creata sunt.

+ Quomodo in Archetypo idearum divinarum omnis pulchritudo creaturarum exemplaria sit, disputant passim Scholastici ex Philosophis & sanctis Patribus apud D. Thomam 1. parte quæst. 15. totâ, quæ est de ideis in Deo. Citatur S. Dionysius de Divinis nominibus cap. 5. S. Augustinus locis valde multis, explicans de ideis divinis illud Ioannis 1. *Quod factum est, in ipso vita erat.* Boëtius de Consolatione Philosophiæ lib. 3. Metro 9. alloquens Deum:

Terrarum calig. sator, tu cuncta superna
Duci: ab exemplo: pulchrum pulcherrimu ipse
Mundû mente gerens, simulq; in imagine formans.

Ppp 2 lum

*Anchiri-
dij Par-
vulorū.
Lib. 2.*

lum mox redigeretur, nisi virtute & gratia Conditoris servaretur. Omne enim quod esse cœpit, etiā suapte naturā desinere potest. Se- paretur à rebus conditis quidquid corruptionem, imperfectionem atque indigentiam sonat; & jam elucescet quomodo sint in Deo. In cognitione Dei, sive in Deo, res omnes sempiternæ vivunt, & vita sunt. In essentia, inquam, Dei omnium rerum exemplaria sunt, & ipsa eadē divina essentia omnium rerum unū exemplar est. O quàm jucundum erit videre in illa gloriosa civitate, quomodo in Deo & multa unum sint, & unum multa!

3. Omnia ipsi Deo præsentia sunt, ipseq; omnibus præsens est: longè tamen ab eorum sensu, qui impij sunt, abest. Sanctis peculiaritèr & eximiè adest: quia in eis tanquam in templo suo per salutarem gratiam habitat. Omnibus rebus inest præsentia, potentia, substantia: nullius tamen rei immunditia contaminatur. Nihil ei immundum est, præter peccatum, quo ipse etiam non inquinatur.

*Nec tamè
infitur,
aut mu-
natur.* Sensibiles rerum sordes non secundum rationem, sed secundum sensum duntaxat sordes dicuntur. Quomodo autem Deus, qui æterna stabilitate incommutabiliter in seipso semper manet, omnibus rebus à se conditis insit substantialiter, sive per essentiam, cum tamen ipsæ res creatæ non sint in Deo per propriam naturā,

(nam quidquid per naturam seu essentiam in Deo est, hoc est ipse Deus) sensus humanæ mentis in hac vita percipere nequit. Scimus & dicimus ita esse: quomodo verò id sit aut fiat, nescimus.

Si quæritur ubi erat Deus antequam mundum conderet, rectè respondetur, quia in seipso erat, apud seipsum erat: & mundo condito apud seipsum est. Ipse ergò Deus ubique est: ubique sine situ, ubique sine sui divisione totus est: non in parvis parvus, sed in parvis & magnis sine quantitate vel mole magnus.

Scit omninò omnia: videt incorporeo oculo, & inscrutabili cognitione clarissimè cognoscit cuncta præterita, præsentia, & futura. Quando aliquis peccatum committit, Deus quidem illum peccaturum ab æterno præscivit: non tamen ille idèd peccat quòd Deus peccati ejus præsciens fuerit; sed potius eum peccaturum Deus idèd prævidit, quia omninò ille prava sua voluntate peccatum erat commissurus † Præscientia Dei non tollit libertatem

† Rev. P. Leonardus Lessius in docto & pio Opusculo de attributis divinis, & R. P. Gabriel Vasquez Commentarijs in 1. partem D. Thomæ, confirmat & illustrat ex Scriptura, sanctis Patribus, Concilijs orthodoxis, quæcunque hic pro solido fundamento devotæ pietatis de Deo Deique attributis adferuntur à R. D. Blosio Theologica dogmata. Esto exemplum in hoc dogmate pro consolatione anxiorum ob Dei prævisiones, quæ videntur necessitatem liberæ voluntati imponere. Citat Vasquez disput. 68. cap. 6. S. Iustinum quæst. Gentilium 58. *Nec causa est, ejus quod futurum est, prænotio; sed quod futurum est, causa est prænotionis,* & S. Augustinū lib. 4. de Ge-

de Genesi ad litteram cap. 32. Neque enim cogitatio fieri potest, nisi cognoscenda præcedant; & Severinum Boetium lib. 5. de Consolatione Philosophiæ prosâ 4. ubi inter multa sic ait: Præcognita liberis habent exitum. Nam sicut scientia præsentium, nihil his quæ fiunt; ita præscientia futurorum nihil his quæ ventura sunt, necessitatis importat. Si verò pius Leæon seu de hoc seu de alijs Dei attributis plura, pro suo gustu aut fructu volet, quàm hic solide & floridè prolata à Rev. D. Blosio, tum ex nominatis duobus Doctoribus, tum ex alijs petere poterit.

nam im-
ponit ne-
cessitatem
rebus.

arbitrij nostri. Ipse accusandus non est dum iniquè aliquid agimus, licèt prævideat quid acturi simus: quemadmodum is qui in specula constitutus videt aliquem properare ad locum ingentium periculorum, sponteque suam ipsius necem accersere, cognoscit sanè quò ille properet, non tamen ob id in causa est quòd eò properet.

Deus bonæ voluntatis est præcognitor, non auctor: bonæ verò voluntatis & præcognitor & auctor est. Ipse mala fieri permittit, non cogit: & quidquid permittit, rectè justèque permittit, etiã si nos permissionis ejus ratio lateat. Ergò, sicut dicebamus, ipse omnia scit.

Penetrat abditissima quæque, & occultissimas cordium cogitationes intentionesq; dinumerat. Non solum honesta, verùm etiam inhonesta omnia purissimè pacatissimeque considerat. Quemadmodum enim sol, radijs suis cloacas illustrans, non earum sordibus inficitur: ita Deus citra aliquam sui injuriam intuetur & agnoscit quidquid fit, quidquid dicitur, quidquid cogitatur.

Omnia
intuetur.

Ipse sine labore regit omnia quæ condidit. Sua admirabili providentia ordinat curatque minima & maxima, vilissima ac nobilissima: attingens à fine usque ad finem fortiter, & disponens omnia suaviter. Cujus sapientissimæ providentiæ suæ vestigia etiam ipsi rebus creatis in didit, ut illam in eis tenui quodam simulachro sese manifestantem agnoscere-mus. Videmus enim homines, jumenta, aves, & cetera animalia, naturali instinctu gerere curam foetuum à se editorum: illis parare lectulos, cubilia, nidos: eos alere, fovere, protegere. Quantâ diligentiam invigilat mater, ne infantulus suus, qui per se nondum satis tutè graditur, corruat, & se lædat! Quin & plantas atque arbuta conspici-mus folliculis, testisque duriusculis concludere ac veluti circum-munire suos fructus. Si tantâ providentiâ relucet in creaturis, quæ symbola veritatis sunt; quantam credere debemus esse in ipsa veritate, nempè in Craatore? Quis hæc attendens non laudabit Deum, non ei ex intimis animæ suæ medullis gratias aget, non se totum dispositioni ejus liberè committet ac tradet?

Ipse Deus suâ potentiâ, suâ sapientiâ, sua bonitate, exuperat omnium hominum atque Angelorum intellectum. Incircumscripti enim & infiniti Dei, incircumscripta atque infinita est potentia, sapientia, & bonitas: ob

Enchiridij
Parvulorū.
Lib. 2.

Omnia
prudent-
ter guber-
nat per
singularem
providen-
tiam.
Sap. 8.

5.
Infinitu-
do & in-
compre-
hensibili-
tas Dei.

Enchiri-
dij Par-
vulorū.
Lib. 2.

Solu
Deu sese
ipsum
compre-
hendit.

idque neque homo, neque Ange-
lus (qui circumscripti finitique
sunt) eam comprehendere pos-
sunt.

Solus Deus integrè ipsam suam
potentiam, sapientiam & boni-
tatem, sive seipsum comprehen-
dit atque cognoscit: ipse sui ipsius
deliciosissima, substantialis, per-
petuaque fruitio, & sibi ipsi inter-
mina atque incommutabilis bea-
tudo.

6.

Invisibi-
liu Deu
ex se, vi-
sibiliu ex
gratia
per lumē
gloria in
caelo, ubi
Sancti vi-
dent Deu
sicuti est,
sed finito
modo.

Sancti Angeli, sanctæque ani-
mæ in cælum receptæ, vident qui-
dem Deum sicuti est, & cognos-
cunt eum pro suo captu gra-
duque; non tamen prorsus ipsum
Dei secretum intuentur, non plenè
Deum comprehendunt. In-
finitum Deum non infinitè, sed
finitè cognoscunt. Non omnia,
quæ in Deo sunt, & in Deo vi-
deri sciri que possunt, (ab ipso e-
nim Deo videntur & cognoscun-
tur,) vident aut sciunt: id namq;
creatæ finitæque intelligentiæ
captum excedit. Secundum hunc
sensum accipiendū est illud quod
dicere solemus, Deum vidisse, est
omnia didicisse. Omnia sanè:
non tamen sic omnia, ut is qui
substantiam Dei videt, dici pro-
pterea debeat, omnia, quæ in illa
relucent, & quæ cognoscit Deus,
cognoscere: hoc enim esset, scien-
tiam creaturæ æqualem scientiæ
Creatoris esse. Qui videt Deum,
licet intueatur & agnoscat omnia
quæ creavit Deus, non tamen in-
tuetur neq; cognoscit omnia quæ
creare potest Deus. Verba beati

Pauli Apostoli, quibus in calcæ
prioris Epistolæ ad Timotheum
asserit, nullum hominum Deum
vidisse nec videre posse, sic aptè
intelligimus, quati diceret, nul-
lum hominum Deum compre-
hendisse nec comprehendere pos-
se: quamquàm ita etiam accipia-
verba possunt, ut sensus sit, nul-
lum hominum vitâ sensitivâ in
hoc exilio viventium Deum vi-
disse, nec videre posse. Si con-
cedendum est, aliquos in hac pe-
grinatione substantiam Dei vi-
disse; etiam concedendum erit,
eos interim, dum Dei essentiam
contuebantur, † vitâ sensitivâ
non vixisse.

Porro in Deo nihil accidenta-
rium est. Bonitas, justitia, sa-
pientia, non accidentaria, sed
substantialis ei adest. In nobis
illa accedunt & abscedunt, at non
in Deo, qui inalterabilis immu-
tabilisque est. Ipse summè sim-
plex est, ob idque in eo non est a-
liud esse, atque aliud bonum, ju-
stum, sapientem esse: non est a-
liud in illo bonitas, justitia, sa-
pientia, & aliud essentia. Non
aliud est ipse, atque aliud quod in
ipso est: non inquam est aliud
Deus, & alius quod Dei est.

Et

† Beatam Virginem Mariam, Apostolum
Paulum, Moysen ferè pro exemplo adferunt,
quando agitur de visione Dei in hac vitâ.
Alij adveniunt Adamum, S. Augustinum, S.
Benedictum Patriarcham nostrum; de qui-
bus vide R. P. Gabrielem Vasquez in 1. part.
q. 12. art. 15. Vtrum aliquis in hac vita pos-
sit videre Deum per essentiam; ubi toradi-
spuit. 55. & 56. de hac necessaria à sensibus
abstractione ad Dei visionem in hac vita, &
de modo illius differit.

8. Et tamen quid omnino sit illa simplicissima, immutabilis, & aeternae Dei substantia, quae omni substantia superior est, quid omnino sit divinum illud ens quod omnia entia excellit, nos neque dicere neque comprehendere possumus.

Facilius quid non sit Deus, quam quid sit dicimus, quam Theologi vocant. Nam per negationes.

Convenientius itaque quid non sit, quam quid sit ipse supersubstantialis & superintellektualis spiritus Deus, enuntiamus: semper agnoscetes, Deo inferius esse quidquid de eo dicere vel comprehendere potuerimus. Sed quem investigando non ut est invenimus, amando complectimur: ipse enim charitas est.

Solutum est, cetera ad verum comparata, non sunt & nihil sunt.

Essentia divina essentias rerum creaturarum tanto intervallo exsuperat, ut haec cum Deo collatae, non entia potius quam entia, dici debeant. Entia quidem, quia à summo Ente profecta sunt: non entia verò, quia ex se nihil sunt, ex se mutabilia sunt, & ab immensitate atque perfectione incommutabilis Dei in infinitum distant & deficiunt. Deus solus verè ac propriè est, qui non ab aliquo est, qui nec exordium nec finem habet, neque unquam mutatur. Propterea dicebat famulo suo Moyli: *Ego sum qui sum. Dices filiys Israel, Quis est, misit me ad vos.*

9. Quod sacra Scriptura multa de ipso incommutabili & incorporeo Deo mutabiliter corporaliterque enuntiat, hoc utique facit, ut nobis, qui infirmi sumus, sese ac-

commodet. Deus in illa veluti balbutire dignatur, ut à parvulis balbutientibus intelligatur. Neque enim ad intellectualia & divina aliter commodè subvehi possemus, quam per verba nobis familiaria domesticaque. Attribuuntur itaque Deo oculi, aures, os, manus, pedes, somnus, oblitio, ira, furor, & consimilia; ut spirituales ejus operationes virtutesque significantur. Eadem ratione talia etiam Angelo & animae humanae plerumque accomodantur.

Eadem quoque ratione, illocali Deo locus adscribitur. Nam locus sive sedes Dei metaphoricè dicitur, ubi aliqua singularis & perspicua ejus operatio fit: † veluti est caelum, mens justis, & templum divino cultui dedicatum. In templo enim Divinitati consecrato divinae laudes decantantur, divina Officia peraguntur, & divina celebrantur mysteria, admirabili stupendaque Dei operatione ac virtute commendatissima: ibi thesaurus ille thesaurorum omnium dignissimus sacra Eucharistia asservatur. Quae quidem Eucharistia non figura veri corporis Christi, sed ipsum verum Corpus Christi est. Rectè tamen religiosa ejus perceptio dicitur figura futurorum: quia in futura

vita
† Si Deus ob singulares operationes in antiquo Testamento dicebatur peculiariter esse in Arca aut templo Salomonis, quanto magis in caelo, in anima iustorum; & in Ecclesijs Catholicorum, ob praesentiam sacramentalem & veram in Eucharistia.

Enchiridij Patrum Lib. 2.

velut ἀνθρώπων νοητά.

10. Sicut & localia, sicut sit immensus.

Enchiri-
dij Par-
vuloꝝ.
Lib. 2.

vita non sub accidentiarum
specierum velamento participes
erimus Divinitatis, sicut modò ;
sed facie ad faciem Deum con-
templantes, Divinitate perfectè
fatiabimur. Tempore vitæ præ-
sentis in sumptione ipsius adorandæ
Eucharistiæ, pignus futuræ
gloriæ nobis datur.

CAPUT X.

*Trinitatis mysterium piè & Catho-
licè explicatur ad captum sim-
plicis contemplatoris.*

1. Quomodo concipi debet distinctio personarum
in una simplici natura Divinitatu.
2. Communia quædam omnibus personis divinis,
non obstante earum distinctio.
3. Propria & peculiaris personarum singularum,
prout inter se distinguuntur.
4. Lucunda societas & communicatio insepara-
bilis earum ad invicem.
5. Debent hæc etiam à simplicioribus fidelibus piè
ruminari: etsi non exigat ab eis Deus exactam eo-
rum intelligentiam, sed Catholicam reverentiam &
fidem.

1.
Theologi-
ca expli-
catio de
Deo uni-
trino, con-
formis do-
ctrina
Scholasti-
ca & Sym-
bolo A-
thanasia-
no. Di-
stinctio
persona-
rum cum
unitate
naturæ.

QUOD suprâ paucissimis ver-
bis perstrinximus de beata
Trinitate, id repetitum diffusius
explicare libet. Pater, & Filius,
& Spiritus sanctus, non sunt tres
dij, sed unus Deus; unus in sub-
stantia, trinus in personis. Alius
Pater, alius Filius, alius Spiritus
sanctus. Tres sunt, & unum sunt.
Tres sunt Personæ, dictæ à Græ-
cis *hypostases*, id est substantiæ:
at trium personarum una est es-
sentia, una Divinitas. Latini
interpretes sæpè vertunt hyposta-
sim in substantiam: Theologi ta-
men Latini usurpant substantiam

pro essentia dicta à Græcis * *Vsa.* * *obole*
In ipsa Deitate & Trinitas unita-
tis, & unitas Trinitatis adoranda
est: oportet & Trinitatem Per-
sonarum in unitate substantiæ, &
unitatem substantiæ in persona-
rum Trinitate confiteri.

Ipsæ personæ suis proprietati-
bus hypostaticis ab invicem di-
stinguuntur. Patris proprietas
hypostatica est, quòd Filium ge-
nuerit, & in eo solùm à Filio dif-
fert. Filij proprietas hyposta-
tica est, quòd à Patre genitus
sit, & in eo tantùm differt à
Patre. Spiritus sancti proprie-
tas hypostatica est, quòd à Patre
Filioque procedat, & in eo differt
à Patre ac Filio. Pater gignit Fi-
lium, & spirat Spiritum sanctum:
Filius gignitur à Patre, & unà cū
Patre spirat Spiritum sanctum.
Spiritus sanctus spiratur à Patre
& Filio.

Ex his personalibus proprieta-
tibus apertè liquet, alium esse Pa-
trem, alium Filium, alium Spiritum
sanctum: quia Pater qui ge-
nuit Filium, non potest esse ipse
Filius quem genuit: & Filius qui
genitus est à Patre, non potest esse
ipse Pater, à quo genitus est: &
Spiritus sanctus qui à Patre Filio-
que procedit, neque Pater neque
Filius, à quibus procedit, potest
esse.

Proprietates hypostaticæ in
Trinitate, sive nomina persona-
lia, Pater, Filius, genitor, geni-
tus, Verbum, imago, proce-
dens, &c. non substantiam, sed
substi-

subsistendi modum, & habitudinem quandam atque relationem ad invicem indicant. Sic unicuique hypostati convenit sua proprietas personalis, ut tamen quidquid est una hypostasis sive persona secundum substantiam, hoc sit & quævis alia.

2. *Enumeratio personarum. Vnaqueque personarum, & Trinitas est Pater, si Pater non relative sumatur. 1. Ioan. 3. Ephes. 5. Galat. 3. Act. 17.*

Quando istud nomen Pater dicitur non relative ad Deum Filium, sed ad creaturam, convenit etiam Filio, convenit & Spiritui sancto, totique simul Trinitati. Nam & Pater & Filius & Spiritus sanctus, sive tota Trinitas, Pater noster est: nosque, sibi boni sumus, filij Dei sumus, non quidem per naturam sicut Deus Dei Filius, sed per gratiam & adoptionem. Imitatione bonitatis & dilectionis divinæ sumus filij Dei ac genus Dei. Etiam hi qui iniqui & impij sunt, genus Dei dici possunt, quia ad imaginem Dei sunt conditi. Omnes homines Deum habent Patrem per creationem: sed illi soli perveniunt ad cælestem hereditatem, qui Patrem cælestem imitantur, & voluntatem eius faciunt, iusticiam atque sanctitatem sectantes.

Deus est in vultu Patris, qui nos in carne generavit.

Profecto ipse Deus, qui ex nihilo nos ad esse perduxit, verius principaliusque Pater noster est, quam illi qui nos genuerunt: neque enim generare nos poterant, nisi virtutem generandi à Deo accepissent. Præterea solus Deus est auctor productorque animæ, quæ dignior est quam corpus. Corpore extincto deperit ratio

carnalis paternitatis: sed illius denominatio paternitatis, quæ Deus dicitur Pater animæ (cùm anima immortalis sit) nunquam decedit.

Enchiridii Parvulo. Lib. 2.

Similiter quando hoc nomen, Spiritus dicitur non relative ad Deum Patrem & Deum Filium, convenit etiam Patri & Filio, ac toti simul Trinitati. Quidquid enim de qualibet persona dicitur non relative ad aliam personam, dici potest & de omnibus communiter, & de singulis sigillarim personis. Nam essentielles divinitatis proprietates omnibus & singulis personis divinis conveniunt.

Prima & secunda Persona spiritus essentialiter est, tertia notionaliter sive relative duntaxat, ob spirationem personalem.

Rectè & verè dicimus, Pater est Deus, Dominus, omnipotens &c. Filius est Deus Dominus, omnipotens; Spiritus sanctus est Deus, Dominus, omnipotens: Pater & Filius & Spiritus sanctus, sive Trinitas, est Deus, Dominus, omnipotens. Attamen Patrem & Filium & Spiritum sanctum, id est Trinitatem, non dicimus esse tres Deos, tres Dominos, tres omnipotentes; sed unum Deum, unum Dominum, unum omnipotentem. Tanta videlicet vis est unitatis substantiæ in ipsa Trinitate. Nomina essentiæ aliquando ad significandas personas deflectuntur: ut cùm dicimus, Deus de Deo genitus est, in altero Filium, in altero Patrem intelligimus.

Unus Deus Dominus, non tres.

Scire autem convenit, ista nomina, Pater, Filius, Rex, Dominus, & similia, non esse ex nobis

Nomina perfectissimum prius &c.

Enchiridij Parvulorum. Lib. 2.

Principalius Deo conveniunt quam triaturus. Ephes. 3.

ad Divinitatē translata, sed contra inde ad nos per quandam similitudinem esse traducta. Hinc beatus Paulus Apostolus ait: *Flecto genua mea ad Patrem Domini nostri Iesu Christi, ex quo omnis paternitas in celis & in terra nominatur.* Nam paternitas, quā Deus Pater ab æterno genuit Filium, omnis paternitatis exemplar primum est. Huiusmodi denominationes perfectionem dignitatemque delignantem, primum veritati, deinde veritatis imagini vestigioque conveniunt.

3. Proprium per sonarum. Pater ingenuus: Filius unigenitus. Verbum. Imago.

Deus Pater, ingenuus dicitur: ipse non est ab aliquo, sed à seipso est, à seipso habet quidquid habet, non ab alio.

Deus Filius, unigenitus dicitur, ipse non à seipso sed à Patre est, de cuius substantia natus est. Patri consubstantialis est, Verbum & imago Patris est. Ipse à Patre habet quidquid habet:

Genitus, non factus.

habet autem quidquid Pater secundum essentiam habet. Non est factus, sed genitus; neque enim creatur, sed cum Patre & Spiritu sancto omnium creaturarum conditor est. Tunc primum dictus fuit factus, quando naturam nostram assumpsit, quando sanctissima caro & anima ejus creata fuit. Non autem dicitur, vel certè non intelligitur simpliciter factus aut creatus, sed cum additamento, creatus secundum carnem, secundum hominem, factus

Galat. 3. Rom. 1. Ioan. 1.

homo, factus ex semine David, factus ex muliere: ita ut factura

seu creatura non ejus Divinitati sed humanitati attribuitur. Quòd in Evangelio beatum Ioannem Baptistam legimus juxta Vulgaram editionem dixisse de ipso Christo filio Dei, *Qui post me veniturus est, ante me factus est;* idem est, ac si dixisset, *Ante me fuit, me præcedit, mihi prælatus est, maiestate me transcendit.*

Ipsam Filij Dei de Patre generationem ineffabilem, res inferiores ac sensibiles remota quadam imagine testantur & declarant, quæ sui simile producere gaudent. Hinc homo hominem, leo leonem, turtur turturem, carpio carpionem, oliva olivam, nardus nardum, ignis ignem, lux lucem, & quidquid speculo aut aquæ limpide objectum fuerit, suam effigiem gignit atque efformat. Nam generatio Filij Dei de Deo Patre, exemplar & veritas est cuiuslibet huiusmodi productionis naturalis: id quod supra quoque indicavimus, dicentes, illam paternitatem, quā Deus Pater ante sæcula genuit Filium, esse omnis paternitatis exemplar prototypum.

Deus Spiritus sanctus Paracletus dicitur: ipse etiam à seipso non est quia à Patre & Filio procedit, Patri & Filio consubstantialis est: Patris & Filij Spiritus ac donum est: Patris & Filij amor, nexus, complexusque, dulcissimus ac vinculum dilectionis perpetuum est: ipse inde est, & inde habet quidquid habet, unde procedit. Dicitur

fuit autem à Patre & Filio procedere, non gigni vel nasci, ne Patris & Filij Filius credatur, quod omnium sanorum sensus abhorret. Neque enim unius ejusdemque filij duo patres esse dicuntur. Pater & Mater habent unum & eundem filium: aliàs duo patres unum eundemque filium non habent.

Deus Filius etiam à Deo procedere, exire, sive emanare dicitur, quia à Patre est; sed aliter procedit, quàm procedat, exeat emanetve Spiritus sanctus: ipse enim Filius processit à Patre nascendo, exijt ut genitus; quod utique de Spiritu sancto dicere non possumus.

Processio per generationem convenit Filio, non Spiritui sancto: processio per Inspirationem convenit Spiritui sancto, non Filio. Pater ex se habet quòd à se procedat Spiritus sanctus: Filius verò non ex se, sed ex Patre habet quòd à se procedat idem Spiritus sanctus. Pater est fons & principium Filij atque Spiritus sancti secundum originem: Pater & Filius, fons & principium Spiritus sancti: Pater & Filius & Spiritus sanctus, fons & principium omnis creaturæ.

Divina illa & incomprehensibilis generatio ac processio sive emanatio, nec initium habet, nec finem habitura est: quia si aliquando desineret, aliqua mutatio circa Dei substantiam facta esse diceretur, quod dicere fas non est. Nun-

quam Pater fuit sine Filio, qui sine Filio Pater non diceretur.

Si summa cum imis comparare licet, Filius & Spiritus sanctus sic sunt à Patre, quomodo splendor & calor à sole vel igne aut flamma. Non est prior flamma, ac posterior splendor calorque ejus; sed simul flamma, simulque splendor & calor ab illa proficiscens: itidem non est prior Pater, ac posterior Filius, posteriorque Spiritus sanctus; sed simul Pater, simul Filius, simulque Spiritus sanctus. Coæva & inseparabilia sunt flamma, & splendor atque calor ejus: itidem coæternæ & inseparabiles sunt tres hypostases, Pater, & Filius, & Spiritus sanctus.

Per mutuam & inenarrabilem ipsarum divinarum personarum immeationem atque immanentiam, totus Pater est in Filio & Spiritu sancto: totus Filius est in Patre & Spiritu sancto: totus Spiritus sanctus est in Patre & Filio. Id adhibita similitudine utcunq; elucidemus. * Si tres soles sibi contigui mundum, vel tres cerei domum aliquam illuminarent, utique tres fulgores conjuncti mutuo sese permearent inhabitarentque, toti in totis mutuo essent, & unum quendam fulgorem indivisum præferrent. Unirentur quidem, minimè tamen confunderentur inter se: neque enim unus fulgor esset alius, sed ipsi tres fulgores conjunctione uniti, discretione ab invicem permanerent separati. Cujus discretionis evi-

Enchiridij Patrum Lib. 2.

vestigium similitudinis à sole ad coæternitatem personarum sanctæ Trinitatis.

4. Invidua societas Trinitatis, per circummissionem seu

* Iterum similitudo, à luce & sole adhibita.

Diversa est processio Filij & Spiritus sancti à Patre. 202n. 13. 16. 17.

Inspiratio est generatio per generationem.

Processiones continentur a suis.

Enchiri-
dij Par-
vulorū.
Lib. 2.

dens argumentum istud est. quia si unus illorum trium cereorum asportaretur è domo, fulgor ejus totus integerque simul abiret, & nec ipse aliquid de reliquis duobus fulgoribus secum abduceret, nec illi duo aliquid de eo retinerent. Per prædictum unum fulgorem indivisum, humana imbecillitas indivisam inseparabilemque Deitatis substantiam; per tres verò fulgores, tres ejusdem Divinitatis personas se invicem permeantes atque inhabitantes, sicut potest, concipiat. Meminerit autem, hoc sensibile exemplū ipsa incomprehensibili Trinitate longè esse inferius. Visibilia cum invisibilibus, temporalia cum æternis, mutabilia cum incommutabilibus, corruptibilia cum incorruptibilibus comparantur: ut mens hominis in his, quæ de Deo audit, nihil dubitet, ubi ea aliquo modo in creaturis agnoverit. Nimirum enim absurdum foret, si putaremus Creatorem imperfectiorem esse suâ creaturâ, & id, unde admiramur atque commendamus creaturam, non crederemus posse inveniri in Creatore.

*Societas
trium per
sonarum
per indivi-
sibilem
inseparabilem
& incommu-
tabilem
simpliciter*

Igitur in Divinitate & personarum Trinitas, & substantiæ unitas est. Propter quam essentiæ unitatem, non possunt dividi ab invicem ipsæ tres hypostases: ad eò inseparabiles sunt, ut si una tantum nominetur, reliquæ duæ pariter intelligantur: & si solùm duæ nominentur, itidem tertia necessariò intelligatur. Vnde quando dicimus de Filio Dei, Tu unicum

bonum nostrum, non excludimus Patrem, neque Spiritum sanctum, sed omninò includimus; excludimus verò creaturam. Non tamen fas est credere compositam ex tribus personis esse Divinitatem, quæ simplicissima est. Quid enim compositum est, potest in ea ex quibus componitur dividi, aut distractione partium, aut certè apprehensione mentis ipsas partes componentes distinguentis. Ceterum divisio à Divinitate, quæ omnem multitudinem refugit, profus aliena est; proinde & compositio ei congrua non est.

Ipsius summæ Trinitatis, nempe Patris, & Filij, & Spiritus sancti, sicut una est substantia, ita una est æternitas, una gloria, una majestas, unum regnum, una eademque voluntas, una eademque operatio, & omnimoda in essentialibus proprietatibus æqualitas, similitudo, unitas, atque identitas. Planè trium personarum unica & eadem Deitas est, tota in Patre, tota in Filio, tota in Spiritu sancto.

Trinitas (quod sæpius repetimus) unus Deus est, unus inquam, ex quo omnia, per quem omnia, in quo omnia. Ex Patre omnia, per Filium omnia, in Spiritu sancto omnia: & tamen etiam ex Patre per Patrem atque in Patre omnia, ex Filio per Filium & in Filio omnia, ex Spiritu sancto per Spiritum sanctum in Spiritu sancto omnia. Item Patri potentia, Filio sapientia, Spiritui san-

sancto bonitas attribui solet: at-
tamen Patris & Filij & Spiritus
sanctus, una est potentia, una sa-
pientia, una bonitas.

Quomodo
Pater per
Filium or-
getur.

Dicimus Patrem omnia fecisse
per Filium, non sanè quasi per in-
strumentum servile, sed ut per na-
turalem substantialemque virtu-
tem: nam & splendorem ab igne
fusum non dicimus esse organum
administratorium per quod ignis
luceat, sed esse naturalem ignis
virtutem. †

5.
Etiam à
simplicio-
ribus my-
sticis hęc
verba non
de senten-
tia biva-
militate:

Verùm de Divinitate satis mul-
ta jam à nobis dicta sunt. Volui-
mus enim faciliora duntaxat scri-
bere in simpliciorum gratiam, ut
ipsi quoque per qualemcumque
Dei cognitionem, ad Dei dile-
ctionem assurgere contrescant,
mentes suas amanter humiliterq;
in illum ubique præsentem &
ipsis intimum sublevantes. Hor-
tamur itaque eos, ut id pro suo
modulo faciant: non autem per-
tinaciter perterritent imbecilles
interioris hominis oculos, inac-
cessæ Divinitatis luci insigere; ne
divinorum splendore hebetati,
densas erroris tenebras pro veri-
tatis certo lumine inveniant.
Omnis vana curiositas, omnisq;
temeritas summoperè hęc fugien-
da est. Divinus ille Dionysius

Sed ab his
pernicax
curiosita-
ta.

† Quæ hæcenus de Trinitate sanctissima
toto hoc capite accepimus, Theologicè fun-
data sunt apud D. Thomam & Scholasticos
Doctores 1. parte, à q. 27. ad 43. Turcius au-
tem & utilius ad præxim Asceticam, hæc
humiliter credere, quam subtiliter indaga-
re, ut jam monebit ipse R. D. Blofius; &
ante monuit Thomas à Kempis lib. 1. de
Imitatione Christi cap. 1. Quid prædesti-
biti, alta de Trinitate disputare, si carere humilitate uide-
difficilem Trinitati?

Areopagita ait: *Tantum fas est
ad celsiora contendere, quantum
seipsum divinorum eloquiorum ra-
dius insinuare dignatur: compara-
musque vires nobis ad supremos illos
fulgores, si divina sobriè, & piè ca-
stèq; reveremur.* a Aurea planè
Dionysij sententia.

Enchiri-
dij Par-
vulorū.
Lib. 2.

Esto sanè, ut nos summam Di-
vinitatem clarè contemplari in
hoc exilio non possimus: num
propterea spem salutis nullam
habebimus? Atqui à nobis non
exigit Deus ut naturam ipsius
exactè cognoscamus: sed exigit,
ut in recta fide Ecclesiæ Catholicæ
permanentes ipsum sanctè cola-
mus amemusque. Si in præsen-
ti vita non pertingimus ad Dei
sublimitatem, non recedamus à
Filij Dei humilitate. Illum pro
nobis ineffabili pietate & chari-
tate filium hominis factum, illum
pro nobis passum & mortuum at-
tendamus: ut ejus cruce tanquam
tutissimâ navi subvecti, mare
hujus sæculi absque naufragio
traiciamus, & feliciter pervenia-
mus ad portum salutis æternæ.
In beata illa patria videbimus
Deum sicuti est, & absque labore
eum cognoscemus. b

Non de-
bemus
velle ex-
celsè Deum
cognosce-
re: satis
est piè
credere
& colere.

a Hæc aurea sententia constat est ex ver-
bis S. Dionysij, collectis tum ex Epistolis ad
Timotheum, tum sparsim ex lib. de Mystica
Theologia, & maxime cap. 1. tum ex cap. 7.
de Divinis nominibus, tum ex aliis locis.

b Vsum & fructum spirituales in medi-
tatione & contemplatione Attributorum
Dei unius & trini, à R. D. Blofio in eum i-
nem hæc duobus capitibus traditorum,
peregre gidi docet R. P. Thomas à IESV de
Contemplatione divina, toto lib. 4. in quo
etiam Plura Lector reperiet de praxi Con-
templativa ex aliorum Enchiridii lib. 2.
capitulum materia.

Q 9 9 3

CAPVT

Euchari-
dij Par-
vulorū.
Lib. 2.

CAPVT XI.

*Quomodo rectè concipi debeat Filius
Dei Incarnatio.*

1. Verbum Dei propter nos incarnatum ?
2. Christum simul Deum verum est, & verus homo: duas naturas integras & inconfusas in unica persona retinens.
3. Vnde Maria non solum *Χριστοῦ*, Mater Christi, sed & Mater Dei, *Θεοῦ* dici debet.
4. Filius Dei nec peccabilitatem assumpsit, nec ignorantiam,
5. Nec personam humanam, sed naturam: Christi tamen nomen utrumque dicit unà cum Deitate, sicut utriusque natura proprietatibus.
6. Ideo gemina in eo voluntas, & gemina operationes, non tamen dissidentes:
7. Hinc idiomatum sive proprietatum communicatio, sine identificatione aut confusione.
8. Divinitas post Incarnationem nunquam fuit separata ab anima & corpore Christi.
9. Corpus Christi post resurrectionem immortale & impassibile.

1. **V**ERE Filius Dei bona voluntate Patris, cooperatione Spiritus sancti, factus est filius hominis, factus est frater noster: ut per mortem suam nos redimeret, Patri obediens. Ipse (non autem Pater, neque Spiritus sanctus) incarnatus est. Descendit de cælis, de regalibus sedibus, de mellifluo sinu Patris, in hanc vallem miseriam, propter nimiam charitatem, quâ dilexit nos: id est, factus est visibilis per carnem apud nos, qui semper invisibilis per Divinitatem manet apud Patrem. Ibi mansit, unde descendit; & ubi erat, illuc venit. Similiter, per actum redemptionis nostræ opere, ascendit ad Patrem, non descendens à nobis: hoc est, hominem

Quomodo
& quan-
do facta
Dei Filius
incarna-
tio.
Philip.
2.

Ephes. 2.

Deo unitum cælis invexit, & Divinitate apud nos permanfit: quamquam in venerabili Eucharistiæ Sacramento etiam corporaliter usque ad consummationem sæculi nobiscum est. Ejus sacratissimam incarnationem tota Trinitas operata est. Quam incarnationem cum Angelus beatissimæ Virgini Mariæ annuntiasset, & illi assensum præberet, dicens, *Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum*; mox superveniente Spiritu sancto, ipse Filius Dei, Deus de Deo, lumen de lumine, principium de principio, Verbum Patris, in castissimo Virginis utero corpus animatum sibi construxit, simulque suæ Divinitati hypostaticè univir.

Deus homo factus est. Unigenitus Dei, Deus & homo est: Deus quidem ex substantia Patris in temporaliter genitus, homo autem ex substantia Matris temporaliter plasmatus. Caro enim ejus ex purissimis Mariæ Virginis sanguinibus opere Spiritus sancti fabricata fuit. Ipse secundum Divinitatem æqualis est Patri & Spiritui sancto: secundum humanitatem minor est Patre & Spiritu sancto. Natura divina & natura humana in una hypostasi conjunctæ sunt: ita ut ille Deus homo, sive homo Deus, non sint duæ personæ, sed sit una hypostasis, unus Christus: sicut anima rationalis & caro una est persona, unus homo. In illo aliud Deus, aliud homo, sed non alius Deus, alius homo.

Marc.
14.

1.
Causa
vera
Dei
vera
mo.

homo. Sicut in super sancta Trinitate est personarum pluralitas & naturæ unitas: ita contrà, in Christo est personæ unitas, & naturarum pluralitas.

Christus verus perfectusque Deus & verus ac perfectus homo, natus est in sexu virili ex Maria Virgine: unde & eadem Virgo rectè dicitur *Theotocos*, id est, Deipara: verè enim Deum peperit. Ille, sicut incomprehensibiliter absque virili semine de Spiritu sancto conceptus fuit, ita etiam ineffabiliter de thalamo pudicissimi uteri prodijt: utrobique lex naturæ nostræ separata est. In ejus conceptione & nativitate intacta clausaque permanit porta virginea: non est violata, sed sacrata Matris Virginitas. * Nam & radius solis per vitrum ingreditur sacrarium, rursusque per vitrum è sacrario egreditur, ac se recipit, absque vitri contractione vel lesione. Mater Virgo concepit, Virgo peperit, & post partum Virgo permanit. Porro quando ipse Filius Dei in utero ejusdem Virginis Mariæ incarnatus est, non est depressa Divinitas, verùm humanitas est exaltata: ille non desijt esse quod erat, sed assumpsit quod non erat.

Assumpsit totum hominem, nempe corpus humanum, & animam rationalem; non assumpsit peccabilitatem (ut ita loquamur) neque assumpsit in illa Deitatis & humanitatis admiranda unione, ignorantiam. Accepit

quidem naturam, quæ per se considerata ignorans est: sed quia Divinitati in eo conjuncta est, ignorans in eo non fuit. Christus enim ab ipso conceptionis suæ momento omnia scivit.

Quodd autem legimus in Evangelio, eum puerum profecisse sapientiâ & gratiâ; intelligimus sapientiam in illo non suscepisse augmentum, sed manifestationem: quemadmodum solis claritas, quæ semper æquè magna est, paulatim sese per orbem diffundit, primò quidem parcius, postea verò plenius. Et licet ipse idem Filius Dei in Evangelio die judicij dicat, *De die illo vel hora nemo scit, neque Angeli in celo, neque Filius, nisi Pater*: non debemus arbitrari Christum ignorare diem illum, cum constitutus sit omnium iudex: sed convenienter verba illa intelligimus, haur beatus Hilarius intelligit. Ait enim: *Filius & Spiritus sanctus, quia non sunt à se, de die illo nesciunt à se: Pater verò qui à se est, scit à se. Vel fortè Filius Dei*

^a Quia bonitas contemplationis fundanda est in veritate fidei; idè contemplationis studiosus bene faciet, si fundamenta dogmatum Blosianorum de Incarnatione Domini quærat apud Scholasticos Doctores in 3. partem D. Thomæ, ante & post questionem 17. in qua de peccabilitate & ignorantia, & aliis defectibus, an in anima Christi esse potuerint, disputatur.

^b In libris de Trinitate contra Arrianos, ex illis Christi verbis afferentes, Filium esse minorem Patre. Sic etiam explicant S. Athanasius Serm. 4. contra Arrianos, Augustinus lib. de Trinitate cap. 12. Basilius lib. 4. contra Eunomium, & alii veteres Patres.

Christi

Enchiridij Patrum Lib. 2.

Luc. 1.

Elegantissimè do à se.

Mar. 13.

AQ. 10.

3. Vete natus est ex Virgine perpetua: qua idè Deipara, nò solum Christipara est.

* Egre-gia comparatio solis.

4. Assumpsit Verbum totam naturam humanam, non peccabilitatem aut ignorantiam.

FIO

Enchiridij
Parvulorū.
Lib. 2.

Lucæ 8.
Ioan. 1.

Gen. 18.

5.
Verbum
non assum-
psit perso-
nam ho-
minis, sed
naturā:
& quid
importat
nomen
Christi.

Christus, cui nihil incognitum loquitur ibi de se tanquam de homine ignorante. Nam & quando de muliere (quæ sanguinis fluxu laborabat) ipsum tangente, dixit, *quis est qui me tetigit?* & de Lazaro ait, *Vbi posuistis eum?* non erat nescius quænam mulier fimbriam vestimenti ejus tetigisset, neque ignorabat ubi Lazarus positus esset: sed ad instar hominis ignorantis se habebat. Hujusmodi voces ignorantiae humanæ non solum in novo Testamento Deus factus homo, verum etiam in veteri Testamento Deus non homo usurpat. Dicit enim in Genesi: *Descendam, & videbo, utrum clamorem, qui venit ad me, opere compleverint: an non est ita, ut sciam.* In plerisque alijs sacrae Scripturae locis, Deus summæ majestatis juxta modum humanæ humilitatis loquitur.

Etiā Christus in sua incarnatione non assumpsit hominis personam: nam anima & caro ipsius Christi non habuerunt aliquam hypostasim, præter illam quæ est Verbi seu Filij Dei hypostasis. Hoc vocabulum CHRISTUS, atque hoc mellissimum nomen JESUS, in ipso Filio Dei non solum naturam divinam, neque solum naturam humanam designat, sed utramque. Et non una natura ex illis duabus naturis in Christo composita est; sed illæ duæ diversæ naturæ in una hypostasi conjunctæ sunt, quarum quælibet cum suis proprietatibus man-

fit salva atque integra, absque aliqua confusione, commixtione, aut transmutatione.

Unde in illo erat gemina voluntas, scilicet divina & humana: erant geminae actiones, nimirum divinæ & humanæ. Et quamvis in eo essent duæ voluntates, geminam naturam consequentes, non tamen inter se dissidebant ipsæ duæ voluntates; sed voluntas animæ Christi per omnia conformis erat voluntati divinæ. † Gemina erat voluntas: sed geminae voluntatis una erat sententia, sicut geminae naturæ una erat hypostasis. Quod autem in oratione positus ipse Christus (cum calicem passionis à se transferri petiisset) dixit Patri, *Verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu;* id dixit non secundum superioris rationis voluntatem, sed secundum humanum affectum, naturalemque appetitum, quo quilibet mortem, & ea quæ naturæ molesta sunt, refugit. Hoc ita dicens, docuit nos quomodo dicere debeamus, quando in nobis infirmitas humana aliquid aliter vult, quàm Deus vult.

Igitur in Christo (quod modò dicebamus) & natura divina mansit cum suis proprietatibus integra, & natura humana cum suis proprietatibus itidem salva permanit: neque divina in hu-

† Notanda doctrina contra hæreticos Monotelitas, seu unice voluntatis in Deo incarnato assertores: quos hic solidissime confutatos vide, juxta Theologiam D. Thomæ 3. p. q. 18. art. 1. 2. 3.

manam

INSTRVCTIO VITÆ ASCETICÆ. 971

Humanam, neque humana in divina mutata est. Ceterum divina natura permeabat humanam, & humana natura immanebat divinæ, atque à divina permeante sibi que unita deificabatur: veluti ferrum (ut interim in primo exemplo in re tanta utamur) ab igne se ingrediente & sibi unito redditur ignitum: non natura ferri in naturam ignis, neque natura ignis in naturam ferri convertitur. Proinde quando dicimus, *Verbum caro factum est*, Deus homo factus est, non intelligimus aliquam mutationem esse factam in incommutabili natura Dei, sed intelligimus, Deum, sive Verbum Dei, verè, non phantasticè, hominis carnem animatam assumpsisse: quemadmodum si dicamus, Rex effectus est trabeatus, non Regis substantiam mutatam esse, verum Regem trabeam induisse significamus. In his itidem verbis, Dominus gloriæ crucifixus est, Deus passus & mortuus est, ac similibus, non indicamus mutationem aliquam factam esse in natura divina, sed in natura humana Divinitati unita. Rectè dicimus, Deus passus est, quia Dei & hominis una persona est: non autem rectè diceremus, Natura divina passa est. Ob ineffabilem illam unionem, quâ Deus homini in unitate personæ conjunctus est, sæpè ea quæ in Christo sunt propria hominis, attribuuntur Deo: veluti quando dicimus illa quæ modo commemoravimus,

Dominus gloriæ crucifixus est, Deus passus ac mortuus est, Deus in terra visus est: rursus quæ sunt propria Dei, attribuuntur homini, ut in illo loco Evangelij, *Nemo ascendit in celum, nisi qui descendit de celo, filius hominis qui est in celo*. In hunc modum quemlibet hominem aliquando dicimus immortalem, aliquando mortalem: immortalem quidem secundum animam, mortalem verò secundum corpus. Id sanè dicimus, & dicere possumus, propter illam unionem, quâ anima & caro intimè sibi in unitate personæ copulantur. Igitur Christus secundum naturam humanam esurivit, sitivit, comedit, bibit, dormivit, fatigatus est, flagellatus est, mortuus est: nam natura divina inalterabilis impassibilisq; permanet. Quemadmodum enim, dum arbor à sole illustrata conscinditur, non scinditur ipse sol: ita quando in Christo natura humana patiebatur, natura divina passioni obnoxia non fuit.

Quamvis autem Christus verè mortuus sit ut homo, & anima ejus verè à corpore separata fuerit (nam mox ad inferos descendit ut inde suos eriperet) Divinitas tamen neque ab anima neque à corpore ipsius fuit sejuncta. Nunquam enim factum est, neque fiet unquam divortium illius stupendæ & gratiosæ unionis, quâ ipsū Verbum Patris suæ sacratissimæ animæ, suoque incontaminato corpori

R r r

corpori

Enchiridij Parvalorū. Lib. 2.

Ioan. 8. Quomodo filius hominu descendit de celo.

Simile in arbore.

8. In viduo mortis, non est separata Divinitas ab anima & corpore Christi.

Quomodo Deus vel Verbum factum est homo, ut ferrum in igne. Ioan. 1.

Quomodo Deus passus & mortuus.

Enchiridij
Parvulus.
Liber 2.

corpori in utero beatæ Virginis Mariæ hypostaticè unicum fuit. Ergo & in sepulchro Christus, & in inferno Christus erat: quia utrobique Divinitas humanitati erat unita; in sepulchro quidem carni sine anima, in inferno autem animæ sine carne. Neque tunc una hypostasis in duas hypostases fuit dissecta: sed Verbi hypostasis semper mansit animæ & corporis hypostasis. Nam (sicut diximus) ipsa anima & ipsa caro Christi non habuerunt aliquam hypostasim, præter illam quæ est Verbi seu Filij Dei hypostasis.

Christus à mortuis resurgens, jam carnem habuit immortalem, mors illi ultra non dominabitur: & nostra caro post resurrectionem immortalis erit. Fiet in membris, quod factum est in capite. Christus caput est omnium electorum suorum, & electi membra Christi sunt. Christus caput Ecclesiæ est, & Ecclesia mysticum Christi corpus est. Totus Christus, caput & corpus. Hinc ait in Evangelio: *Nemo ascendit in cælum, nisi qui descendit de cælo. Solus omnino, qui descendit, ascendit: quia solus, sed totus Christus*

†. Tritum est enim de unione hypostatica Theologicum axioma: *Quod semel assumptum, nunquam dimissum, & in eo fundatur dogma Catholicum de concomitantia Deitatis in carne & sanguine Eucharistico, iuxta Synodum Tridentinam sess. 13. cap. 3. & can. 1.* Unde rogo Lectorem, ut notare & admirari velit, sicut par est, soliditatem, claritatem, subtilitatem doctrinæ Theologicæ toto hoc Enchiridij libro traditæ, in qua non est dubitandum, R. D. Blossium tam malignis Ecclesiæ temporibus peculiariter à Deo illuminatum fuisse.

(caput scilicet cum vivis membris) in cælum ascendit. Hinc etiam in Psalmo ita loquitur: *Longè à salute mea, verba delictorum meorum.* Quod nostrum est, sibi attribuit; nostra delicta, sua dicens, ut capitis & corporis conjunctionem unitatemque ostendat. Ipse nos secum levavit in cælum. Ibi jam spe sumus, ubi caput nostrum & caro nostra est. Veniet ad iudicium Christus Dominus: veniet in forma servi iudicaturus, quam pro nobis assumpsit, & in qua venit iudicandus. Hæc de incarnatione Dominica pietatis charitatisque plenissima, à nobis dicta hoc loco sufficiant.

CAPVT XII.

Quanam à simplicioribus cognosci debeant de anima rationali & Angelis.

S. I.

Creatio animarum & Angelorum.

1. Facilius ex anima cognitione, quam aliarum rerum, pervenitur ad agnitionem & amorem Dei.
2. Unica anima præstantior est universo mundo corporeo.
3. Per eam habet homo omnium creaturarum perfectiones.
4. Quatuor gradu rerum creaturarum.
5. Angeli & homo creati ad Dei imaginem, quæ licet potuerit in eis obscurari, non tamen pernitens deperdi.
6. Creati ad participationem beatitudinis divinæ, quàm multi ex eis liberi arbitrij culpa amiserunt.
7. Excellentia liberi arbitrij: & illud ad usum nobis manere, tam ad bonum quàm ad malum.

CVM Angelus & homo duntaxat possint ipsam Divinitatem

INSTRVCTIO VITAE ASCETICAE. 313

aperta fa-
ci ad co-
gnitionē
& ama-
rem Crea-
turā

tatem (de qua suprà locuti sumus) agnoscere, venerari & amare; non erit fortè inutile, neque ingratum parvulis ac pijs, si de illis aliqua in medium protulerimus: ob id maximè, quòd anima humana ex attenta intimaque sui consideratione, magis in cognitione sui Conditoris proficere possit, quàm ex consideratione quarumcunque rerum visibilibus. Ipsa enim magis è propinquo repræsentat Deum, quàm creatura visibilis: sicut hominis imago magis accedit ad veritatem corporis humani, quàm hominis vestigium terræ impressum.

2.
Anima
rationa-
lis tota
mundo
corporeo
melior.

† Dicimus igitur, Angelum & animam humanam ceteras omnes creaturas dignitate præcedere, imò verò unius hominis animam præstantiorem esse universo hoc mundo visibili. Deus enim orbibus cælestibus, elementis, lapidibus, metallis, dedit quidem esse; non autem dedit vivere, neque sentire, neque discernere:

† Monco te, amice & pie Lector, ut legens hæc admiranda dogmata Blossiana de spiritibus Angelicis & humanis, ex intimis reconditæ Philosophiæ ac Theologiæ deprompta, credas ea esse conformia doctrinæ Aristotelicæ ac Thomisticæ, idque videbis, si legas Aristotelis libros de Cælo, & libros de Anima; & D. Thomæ 1. p. Quæstiones varias à q. 50. quæ est de Angelis, usque ad finem primæ Partis, ubi omnia quæ de Angelis & anima humana hic traduntur, inter Doctores disputantur; item S. Basilij, & S. Ambrosij, & aliorum Hexaëmericos Tractatus. Sed cum maximè subtilium harum rerum tractatio ex mente Blossij ad pietatem & ædificationem animæ referenda sit, satis erit denuò monuisse, praxim harum omnium speculationum meditatoriam reperiri apud R. P. Thomam à IESV de Contemplatione divina lib. 4. Hierarchiæ 2. gradu 1.

herbis & arbutis dedit esse atque vivere, id est, vegetari, sed non sentire, neque discernere: brutis animalibus dedit esse, vegetari, & sentire, at non discernere: ceterum Angelo atque homini dedit esse, vivere, sentire, ac discernere. Angelus & homo discernere possunt, propter intelligentiam atque rationem quam à Deo acceperunt.

Enchiridion
dij. Par-
vulorum
Lib. 2.

Homo secundum corpus & contemperamentum ex quatuor elementis, communicat cum lapidibus, alijsque rebus inanimatis, & cum plantis viventibus, atque cum pecudibus sentientibus.

3.
Tribus
anima
hominis
omnium
creaturarum
perfectio-
nes. Essentia
Vivens.

Secundum vitam vegetativam, communicat cum plantis & pecudibus duntaxat, communem possidens cum eis vim altricem, quâ nutritur; vim augmentatricem, quâ quisque ad statam determinatamque magnitudinem crescit; & vim seminariam sive generatricem, quâ id quod ejusdem secum speciei ac naturæ sit, producere potest.

Secundum vitam sensitivam, communicat cum pecudibus tantum, sortitus communes cum eis sentiendi potentias: nam & ipse & illæ habent visum, auditum, olfactum, gustum, tactum, motum corporis ac membrorum (qui motus etiam vocis emissionem atque respirationem fit) facultatem quoque imaginandi, memorandi, & appetendi.

Sentire

Appetitus deducitur in concupiscentiam & iram: unde oriuntur

Appetere

R r r 2 tur

Enchiridij Parvulorū. Lib. 2.

tur hæc quatuor, nempè desiderium, quando res concupita abest; voluptas, si res concupita adsit; item timor, dum mente concipimus futuram rem quam nolumus; & tristitia, dum ea res quam nolumus præsens est.

Imaginari.

Pecudes, id est bruta animalia, cognoscere dicuntur ea, quæ sensibus apprehendunt: & sicut cognitionem habent secundum sensum, ita etiam vim imaginandi & memoriam sensitivam, appetitumque sensitivum obtinent. Ea enim quæ sensibus exterioribus, visu, auditu, olfactu, gustu & tactu percipiunt, possunt imaginari, recordari, & appetere. Ad vim imaginatricem spectant etiam illa phantasmata quæ Visa inania appellamus. Ea nullam rem, sicut in natura est, repræsentant: & ferè ex pluribus simulacris ac spectris simul comixtis efformantur, veluti si intus occurrat figura equi prodigiosæ molis & alati; nam talem natura non parit.

Intelligere vel le, cum Angelus sunt animalia composita.

Homo non solum præditus est vi cognoscendi, imaginandi, memorandi & appetendi secundum sensum; verum etiam præclare ornatus est virtute cognoscendi, cogitandi, memorandi que secundum intellectum, & appetendi secundum rationem. Ipse sensu corporis sola materialia, intellectu verò mentis & immaterialia & materialia cognoscit. Anima rationalis cognoscit Deum supra se, se in se, Angelum circa se, &

sensibilia infra se. Cognitio pecudum, est veluti umbra cognitionis hominis; & cognitio hominis in hoc exilio adhuc constituti, umbra cognitionis Angeli Deum sicuti est cernentis; atque cognitio Angeli, tenuis umbra cognitionis divinæ. Angelus non corporaliter, sed spiritualiter subsistit, vivit, & sentit: in qua spirituali dignitate homo secundum animam cum Angelo convenit.

Quemadmodum spiritus præstantior est corpore; ita existentia, vita, & sensus spiritualis præstantior est existentia, vitæ, sensuque corporali. Quare visus, auditus, olfactus, gustus, & tactus spiritualis perfectior est visu, auditu, olfactu, gustu, & tactu corporali.

Deus, qui creaturæ suæ ista contulit, perfectissimè habet quæ dedit: sed cum ipse sit ens summe simplex, summeque unum, in eo non est aliud vivere, sentire & intelligere, quàm esse: non enim aliud est id quod Deus habet, atque aliud ipse Deus qui habet.

Sicut ex prædictis liquet, dignitas rerum creaturarum distincta est tanquam quatuor gradibus, juxta gradatum ordinem quatuor elementorum. Quemadmodum enim terra densa & gravis in summo loco strata est, aqua verò subtilior & superior est ipsâ terrâ, aer subtilior, superiorque aquâ, & ignis levior atque superior aëre: ita ea quæ subsistunt quidem, sed non vivunt, postremum dignitatis lo-

Qua sensu
sunt,
Qua ratione
vivunt.

tis locum tenent inter creaturas: ipsis siquidem digniora sunt ea quæ subsistunt, & vivunt: istis item digniora sunt ea quæ subsistunt, vivunt ac sentiunt: rursus his digniora sunt ea quæ subsistunt, vivunt, sentiunt, atque intelligunt.

§. An imaginem Dei creari Angelus & homo. Gen. 2. Imago non perditur.

Deus igitur Angelo & homini intellectum rationemque concessit, atque ita utrumque ad imaginem suam condidit: ad imaginem Dei factus est homo secundum animam. Quæ Dei imago potest sanè peccando obscurari, fœdarique, sed deperdi nunquam potest. sicut aurea Regis effigies, si in cœnum conijciatur, vel cœno illinatur, deturpatur quidem, non autem aboleretur. In his tribus creaturæ rationalis potentijs, memoriâ, intellectu & voluntate, sanctæ Trinitatis similitudo relucet. O miram dignitatem ipsius creaturæ rationalis, quæ Deum intellectu cognoscere, memoriâ recolere, voluntate eligere ac diligere, eoque frui potest! Per tres illas excellentissimas vires, est capax scientiæ, disciplinæ, consilij, virtutis, sapientiæ, sinceræ voluptatis, & beatitudinis sempiternæ. Bruta animantia intellectu & ratione carentia, voluntatem non habent. Ipsa cum intellectus ac voluntatis expertia sint, nihil aliter quàm per sensus comprehendere, & nihil liberè eligere possunt. Nonnunquam tamen dicuntur, ob quandam similitudinem, & illa intelligere

In tribus potentijs anima est imago Trinitatis.

quæ sensu percipiunt, & illa vel le sive eligere quæ naturali appetitu instinctuque concupiscunt ac prosequuntur.

Enchiridij Parvulorum Lib. 2.

Bonus Deus Angelum hominemque ad hoc condidit, ut & ille & iste beatus quadam sui participatione fieret: vidit enim, suam beatitudinem & communicari posse, & minui non posse. Sed tantæ felicitatis consortium multi Angeli suâ culpâ perdidērunt: multi item homines similiter illud perdunt.

6. Et ad beatitudinis eterne participationem, nisi per peccatum ab ea excludamur.

Ipsè Deus, qui voluntate summe liber est, Angelo & homini liberum voluntatis arbitrium contulit, ut uterque laude atque præmio digna ageret. Quid enim laudis, quid præmij mereferet homo vel Angelus, si malû facere non potuisset, & bonum non voluntatis electione, sed necessitate naturæ faceret, quemadmodum ignis necessitate naturæ sursum fertur? Profectò neque Angelo, neque homini Deus aliquid præstantius contulit libero arbitrio. Nam si eis libertatem arbitrij negasset, onaninò benè vivendo, præmium non mererentur; sicut nec malè vivendo, supplicium: æternæ beatitudini capessendæ apti non essent: non magis laude digni haberentur, quàm bruta animalia; quæ cum naturam nequaquam ducant, sed à natura ducantur, non voluntate eligente, sed naturâ cogente, appetitum concupiscentiamque suam sequuntur. Creatura rationalis

7. Liberum arbitrium nunquam extinguitur.

Enchiridii Parvulorum Lib. 2.

si liberum arbitrium non haberet, voluntatem habere dici non posset: non enim voluntas esset, si coacta esset. Libera igitur & spontanea est voluntas, libereque eligit. Verum neque Angelus, neque homo, bonum † sine gratia & adiutorio Dei eligit.

† Bonum naturale vel morale potest fieri aut eligi à libero arbitrio viribus naturæ sine gratia; non autem supernaturale vel utile ad æternam salutem promerendam. Ita est definitum in Synodo Tridantina sess. 6. De justificatione Can. 1. 2. 3.

S. II.

Lapsus Angelorum & hominum.

1. Angelis & hominibus mora aliqua fuit concessa, in qua se ad Deum converterent: quæ pro sua libertate quidam bene, quidam male usi sunt.
2. Homo creatus in innocentia natura, & donis gratiæ;
3. Collocatus in paradiso, loco amantissimo, statumque ipsius convenientissimo.
4. Per peccatum tam à statu illo felici, quam à loco amano dejectus fuit.
5. Restitutus tamen gratiæ, per adventum Elij Dei in carnem.

1. **Q**uemadmodum autem Angelus divina lege certam quandam moram, (quantulacunque illa fuerit) acceperat, in qua se ad Deum, Deo adjuvante, convertere posset, si vellet: ita homini vitæ hujus curriculum indultum est, in quo si bene vivere velit, præstare id cum Dei auxilio possit. Et † sicut inter Angelos naturâ vertibiles mutabilesque illi qui in prædicta mora Deo

Beati in bono confirmati:

† Quæ hic breviter habes de lapsu Angelorum, fusè ostenduntur apud D. Thomam per novem articulos q. 63. in 1. p. ubi agitur de Angelorum malitia quoad culpam.

per obedientiam atque amorem adhæserunt, gratiâ Dei in bono confirmati sunt, & jam à bono dimoveri non possunt; alij verò qui per rebellionem sese à Deo averterunt, in malo (gratiâ Dei eos destituyente) obdurati sunt, & jam à malo deflecti nequeunt: ita homines, qui ad Deum conversi, sive charitate ornati sunt quando ex hac vita emigrant, nunquam deinceps à Deo averti poterunt; etiam si tales sint qui nondum plenius cæli gaudijs beari, sed adhuc transitorijs purgatorij pœnis detineri debeant: qui autem à Deo aversi, charitateque profus vacui sunt dum moriuntur, perpetuò à Deo aversi erunt. Quæ tamen immobilitas non in eis libertatem arbitrij tollit, imò verò illam perficit in bonis. Ipsi enim boni Angeli, & sanctæ animæ è carnis ergastulo egressæ, liberrimè maximeque spontaneè bonum (gratiâ Dei adjuvante) eligunt, ac malum respuunt: mali item spontanea voluntate bonum respuunt, malumque eligunt.

Deus fecit hominem rectum, omnino pravitate carentem, omni virtute decorum, fortem, jucundum, securum, tranquillum, & bonis omnibus ornatum. Ipse enim homo antequam per inobedientiam peccaret, erat veluti alter Angelus. Nam omnis timoris omnisque anxietatis expertus, contemplatione divinorum pure animus oblectabat pascebatque Deum cognoscebat, Dei familiaritate

nitate fruebatur, Deo obediebat, Deum reverebatur, diligebat, colebat & laudabat assidue. Eum ejusque gloriam in omnibus quærebat: non se perversè amabat, nihil inhonestè aut indecenter appetebat, carnem habens spiritum per omnia subjectam. Poterat non mori, & poterat mori: quia per Dei gratiam atque arbitrij libertatem poterat non peccare, & per eandem arbitrij libertatem poterat peccare. Si non fuisset transgressus præceptum Dei, si tentatori ad peccatum illicienti non consensisset, mortuus etiam non fuisset; possidens corpus semper vegetum, nulli morbo, nulli dissolutioni obnoxium.

3.
Gen. 2.
& 3.
Paradi-
su serre-
stris pro
temmoda
habita-
tione
Adamo
& Eva
consequi.

Positus fuit in paradiso quem plantaverat Deus. Congruum enim erat, ut is qui conditionem brutorum animantium tanto intervallo superabat, & ad dignitatem Angelicam proximè accedebat, locum sortiretur inferiorem quidem Angelorum domicilio, præstantiorem verò pecudum habitaculo. Homo quippe ex invisibili & visibili natura coalitus, omnifariam medius est, tanquam nexus quidam & vinculum omnis creaturæ. Incolebat ergo homo paradysum terrestrem, locum lucidissimum, locum omnigenæ amcenitatis, heritæ, voluptatis, & opulentæ; locum aère subtilissimo purissimoque præcellentem, plantis semper viventibus insignem, odoris grata

suavitate refertum, & veris perpetua temperie vernantique ardentem. Ibi non æstus, non frigus, non venti, non tempestates, non aliqua alia peregrina erant, quæ molestiam adferre possent. De quo paradiso ipse homo, si Deum non offendisset, translatus fuisset in cælum, & animale corpus ejus (nulla morte interveniente) in spirituale fuisset demutatum, sicut corpora justorum in resurrectione immutabuntur.

At post offensam in Deum commissam, felicissimus ille status planè eversus est: id quod nos heu! miseri quotidie experimur. Nam peccato per liberum arbitrium admissio, ipsa arbitrij libertas non quidem profus perditæ, sed misere labefactata infirmataque est. Cœpit caro rebellis esse spiritui, & innumera mala subsequuta sunt. Adam & Eva prævaricatores primi que parentes nostri è loco voluptatis ejecti, atque in hoc calamitosum exilium relegati, filios in libidinis ardore genuerunt: qui si non peccassent, habere liberos absque concupiscentiæ æstu potuissent, eo quem novit Deus modo. Hinc in posteror omnes secundum ipsam carnem concupiscentiam genitos peccatum, corruptio, & mors pertransijt. Dum enim anima rationalis corpori in libidinis fervore concepto, & concupiscentiarum pleno, à Deo infundi-

tur,

Enchiridij Parvulor. Lib. 2.

1. Cor. 15.

4.
Afiato
& loco
dejecti
propriet
peccati.

Arbitrij
debilitas,
Carnu
rebellis.

Rom. 5.
Mortu
&
peccati
originali
in poste-
ros deri-
vatio.

Enchiridij Parvulorū. Lib. 2.

tur, mox ex ipsius pollutæ corruptæque carnis consortio polluitur, vitiumque concupiscentiæ, & reatum originalis culpæ contrahit, quemadmodum si purum balsamum sordenti vasculo fuerit instillatum, continuò inficitur contaminaturque.

Attributa Angelorum & animarum.

1. Angelus & anima circumscribuntur loco, tempore, & comprehensione, seu limitibus naturæ. Angelus quidem loco, in quo operatur, anima verò rationalis, ratione corporis cui alligatur.

2. Angelus etiam & anima circumscribuntur tempore; non enim fuerunt semper: sed Angeli simul creati sunt initio temporis; anima verò tunc creatur, cum individuus corpori suo insinatur.

3. Circumscribuntur etiam comprehensioni intellectiva terminis.

4. Sunt autem immateriales utriusque, licet Deo comparati quodammodo corporales dici possint.

5. Angelorum insertiones & lingua, & ipsorum Hierarchia.

6. Nunquam peccaverunt nunquam peccabunt Angeli: anima in hac vita adhuc peccatrix sunt.

Sed gratia tandem per Christum restitutio facta. Gen. 2. Ioan. 3. Ioan. 4.

Non tamen nos perditos benignus Deus dereliquit. Nam miseratus infelicitatem hominis ad imaginem suam, secundum Spiritum, conditi, qui maligni serpentis suggestionem circumventus peccando perierat, misit Filium suum in mundum. Venit Unigenitus Dei ad nos, carnem nostram assumpsit, erexit prostratos, sanavit saucios, roboravit infirmos, illuminavit cæcos, docuit ignaros. Ex filiis iræ, fecit filios misericordiæ; ex filiis diaboli, fecit filios Dei. Exempla virtutum ostendit, Sacramenta instituit, Sanguinem pro nobis fudit, sua nos morte redemit, & redemptis æternitatis aditum devicta morte reteravit.

Galat. 4.

Ephes. 2.

* *

Angeli & animæ rationalis substantia, eximiam diviniæ substantiæ similitudinē præfert. Est enim spiritualis, invisibilis, infigurabilis, immaterialis, simplex, indivisibilis, sed circumscripta. Circumscribuntur Angelus atque anima humana trifariam, more sensibilibus, sed minus quàm sensibilia: circumscribuntur, inquam, loco, tempore, & comprehensione.

Loco circumscribuntur, non quidem corporali (cùm utriusque essentia sit incorporea) sed loco intellectuali. Sensibilia dimensionem longitudinis, altitudinis & latitudinis habentia, sui interpositione distantiam circumstantium in loco faciunt: spirituales verò & immateriales creaturæ non faciunt huiusmodi distantiam in loco. Si enim in certo aliquo

INSTRVCTIO VITÆ ASCETICÆ: 719

aliquo loco plures fuerint spiritus, non propterea redditur ipse locus angustior, quò minus corporalia & sensibilia recipere continereque possit. Angelus & anima humana idcirco dicuntur loco circumscribi, quòd præsentia atque operationis suæ modum finemque determinatum habeant. Ita alibi sunt, ut alibi non sint: solus enim Deus ubique est.

Si Angelus in cælo est, in terra simul non est: veluti si lumen cereoli accensi templum Ierosolymis illustret, ipsum idem lumen tunc in facello Romæ sito non est, nec ipsum facellum Romanum illustrat. Quando autem in terra est Angelus, aut ad externa administranda mittitur, non ob id minus fruitur jugi visione Dei; quàm si in cælo esset. Tanta ejus agilitas & pernitas est, ut celerius moveatur atque transeat, quàm fulgur emicet. Angelus & anima à corpore separata, nonnquam visibilem formam assumunt talem & qualem voluerit Deus, ut ab his conspici possint quibus apparent: verum ejusmodi figura de eorum substantia non est.

Anima rationalis in hac peregrinatione corpori alligata, magis censetur circumscribi loco, quàm Angelus qui corpori alligatus non est. Illa tota toti corpori, totaque cuilibet corporis viventis parti adesse dicitur; Deum aliquo modo imitata, qui totus in toto mundo, & totus in qualibet mundi parte est. Peculiariter ta-

men in corde & cerebro anima perhibetur esse, quemadmodum Deus in templo nomini suo dedicato, & in cælo singularis est.

Vnde non sine causa homo dicitur esse μικρόκοσμος, hoc est, minor mundus. Nam & quatuor gradus substantiarum, quibus major mundus perficitur, in se continet; quia subsistit, vivit, sentit & intelligit. In eo mens sive ratio est veluti supremum cælum. Convenit ergo ut appetitus rationalis dominetur, appetitus vero sensitivus obtemperet. Si anima sanctitate ornatur, in ea fides charitate illustris est tanquam sol, continentia ut luna, ceteræ virtutes sicut sidera.

Ipsa anima nec partiri, nec augeri, nec minui potest. Non est major in virili hominis ætate, & minor in ætate puerili: æquè magna est si corpus fuerit breve, sicut si esset proceritatis giganteæ. Ipsa corpus permeat, permeandoque vivificat; nutritionem, sensuum perceptionem, motum & appetitum efficiens. Eadem facilitate moveret corpus ingentis magnitudinis, qua facilitate movet corpus mediocris stature. Ipsa videt per oculos, audit per aures, loquitur per os: ipsa visibilem decorem, quem corpus habet, subministrat, Deo eum suppeditante. Non tamen est pulchrior in pulchro corpore quàm in deformi, nisi in pulchro corpore sit sanctior quàm in deformi: sed tam in deformi quàm

Enchiridij Part. 2. Lib. 2.

2. Cur homo dicitur esse parvus mundus? seu μικρόκοσμος.

4. Anima in corpore indivisibilis nec augetur, nec minuitur.

Vera anima pulchritudo.

Enchiri-
dij Par-
vulorū.
Liber 2.

in pulchro corpore est pulcherri-
ma, si peccatis non fuerit detur-
pata. Visibilis pulchritudo cor-
poris non prodest, si desit invisibi-
lis pulchritudo mentis: illam ho-
mo cum inanimatis & pecudi-
bus, istam cum Angelis commu-
nem habet. Anima rationalis eō
pulchrior est, quō innocentior, &
virtutibus donisq; cælestibus or-
natio fuerit.

3. Quid
corpus,
quid ani-
ma, per
mortem
deserit.

Quid si corpus sine anima, vi-
demus, quando per mortem se-
parata est anima à corpore. Frustrā
tunc patent oculorum fenestræ:
nam qui per illas prospiciebat,
abscessit. Jacet terrenum habita-
culum ab habitatore desertum.

2.
Circum-
scribun-
tur dura-
tione, si-
ve sacu-
lo & tem-
pore.

Quōd Angelus & anima ratio-
nalis circumscribantur sæculo si-
ve tempore, manifestum est. Ne-
que enim semper fuerunt, sed esse
in ceperunt: quamquā esse non
desinent, quia immortalitatem
munere conditoris acceperunt.

1. Tres
spiritus
vitales à
Deo crea-
ti dura-
tione di-
stinguun-
tur.

* Hac
sunt fe-
re verba
sumptā
ex B. Gre-
gorio
Magno
Papa
lib. 4.
Dialo-
gorum
cap. 3.
2. Ange-
li omnes
errati si-
mul: ani-

Deus enim creavit tres spiritus
vitales, nempe spiritum brutorū
* animalium rationis expertem,
qui carne tegitur, & cum carne
moriatur; spiritum humanum ra-
tionis participem, qui carne te-
gitur, sed cum carne non mori-
tur; spiritum Angelicum etiam
rationis participem, qui nec car-
ne tegitur, nec moritur.

Angelus majoris ævi est, quā
anima humana. Nam Angelos
quidē omnes Deus in initio crea-
tionis mundi condidit, animas
autem non format antequam
condat corpora quibus illæ u-

niendæ sunt. Dum quamlibet
animam creat, eam simul corpo-
ri disposito infundit: ita ut ne-
minimo quidem momento ipsa
animæ creatio præcedat sui infu-
sionem unionemque cum cor-
pore.

Porro neque Angelus, neque
anima humana, de substantia Dei
sunt: (nam si de substantia Dei
essent, nunquam ad malum de-
flecti, nunquam peccare potuis-
sent) sed tam illum quā istam
ex nihilo creavit Deus.

Circumscribuntur Angelus &
anima comprehensione, quia in-
tellectu comprehenduntur: inter-
minum etiam Deum omnino atq;
integrè comprehendere non pos-
sunt, cū intellectum termina-
tum habeant. Vbi venerimus ad
supernam & æternam illam pa-
triam, agnoscemus plenius natu-
ram Angeli atque animæ ratio-
nalis, agnoscemus speciem & ter-
minum substantiæ utriusque:
nam hic ipsæ animæ nostræ ne
sibi quidem facis cognitæ sunt,
tantum abest ut Angelos exactè
comprehendant.

Sanè alia est natura Angeli, at-
que alia natura animæ humanae,
& mens Angelica secundum na-
turam præstantior esse asseritur
mente humana.

Angelus non potest ingredi
substantiam animæ, neque anima
substantiam Angeli: spiritus ve-
rò increatus Deus, creaturæ sue
capax, tā spiritui Angelico quā
humano illabitur.

Quando

*Si Quomodo
diabolicus
sunt in
energum
magor.*

Quando aliquis vexatur à spiritu diabolico, non debemus existimare substantiam diaboli ingressam esse substantiam spiritus humani: sed ipsum spiritum malignum, malitiæ suæ effectum permissione Dei in corpore humano exercere, animamque tartareis diverberare flagellis, inficere venenis, aut inflammare incendijs.

4.

*Respectu
corporum
sunt im-
materia-
les; com-
paratione
Dei, ma-
teriales
dici pos-
sunt tam
Angelus
quam a-
nima hu-
mana.*

Si vel Angelus vel anima humana conferatur cum crassitie corporis sensibilis, rectè immaterialis dicitur: si verò comparetur cum Deo, jam & ille corporeus, & ista corporea materialisque dici potest: non quòd corporeâ materia constet, sed quòd à Dei simplicitate nimium absit, quemadmodum aqua si conferatur cum terra, rara & subtilis est; si cum aëre conferatur, jam densa crassaque esse censetur. Sola Divinitas propriè dicitur immaterialis & incorporea, quæ ex se, id est ex sua natura est simplicissima. Itidem ipse Deus solus propriè dicitur immortalis: nam Angelus & anima non ex se, sed indultu & gratia conditoris immortales sunt.

5.

*Angelo-
rum locu-
tio &
hierar-
chia tri-
plex per
novem
choros.*

Voces sermonesque Angelorū spirituales sunt, tantò meliores & perfectiores vocibus nostris quas linguâ carnis emittimus, quantò spiritus dignior est corpore. Ipsarum cælestium substantiarum, videlicet spirituum Angelicorū, tres sunt hierarchiæ, id est, sacri Principatus: quæ ternaria distin-

ctio imaginem beatæ Trinitatis pulchrè repræsentat. Ad eisdem sanctæ Trinitatis similitudinem unaquæque hierarchia digeritur in tres ordines sive choros. Nam prima seu suprema hierarchia discreta est in Seraphim, Cherubim & Thronos: secunda sive media, in Dominationes, Virtutes & Potestates: tertia, in Principatus, Archangelos & Angelos.

Nos corruptibili carne depressi, & multis peccatorum sordibus foedati, longè inferiores sumus ipsi sanctis Angelis qui Deo nunquam displicuerunt; nunquam enim peccaverunt, neque peccabunt unquam. Et quamvis magno intervallo nos miseros dignitate puritateque transcendant, plurimum tamen oprant & satagunt, ut illis in æterna gloria æquemur, vel etiam eos præcedamus. Tanta videlicet humilitas, tanta benevolentia, tanta benignitas, caritas, in eis est. Hos imitari, hos diligere ac venerari, horum felicissimum consortium omnibus votis expetere, & ad illud semper suspirare debemus. O quam beati erimus, quando eorum jucundissimis cœtibus admixti, Dominum Deum nostrum unâ cum ipsis laudabimus in sæcula sæculorum! Nos tunc summo bono perfectè conjuncti, castissima voluptate divinæ fructiois omnino replebimur, & inenarrabili lætitia undique circumdabimur. Non totum gaudium intrare poterit.

*Enchiridij
Parvulorū.
Lib. 2.*

6.

*Anima
adhuc
sunt pec-
catrices
in vita
non autem
Angeli
& tamquam
Angeli,
optant
conferre
in celo
habere
nos. &
beatum
consortium.]*

Enchiridij Parvulorū. Lib. 2.

Matth. 25

terit in nos gaudentes : sed toti gaudentes intrabimus in ipsum gaudium. Nam cum omnis creatus spiritus sit finitus, infinitum bonum, infinitum gaudium penitus comprehendere non potest: sicut pisciculus in immenso pelago natans, totam aquam imbiberere nequit. Planè in Deo, in visione melleæ faciei ejus, in clara contemplatione Divinitatis ipsius, terminum finemque desideriorum nostrorum inveniemus; in eo enim omnis sufficientia & excellentia est.

§. IV.

Ex quarto libro Dialogorum beati Gregorij Papæ, quod invisibilia non ideo putari debent non esse, quod per experimentum minimè cognoscantur. Sive de æternitate animæ rationalis.

1. Primi parentibus dubium non erat dari invisibiles creaturas, quoniam illarum alloquio fruebantur.

2. Posteru eorum, qui hoc non experiebantur, capis esse dubium; quod egregia comparatione illustratur.

3. Probat autem ex libro Ecclesiastæ, substantias invisibiles, & vitam aliam, ista visibili meliorem.

4. Probat idem ex gradibus rerum.

5. Item experientia ipsa animæ rationalis, quam nemo dubitat esse in corpore vivo, licet ipsam non videat.

6. Præterea ex ipsa Dei natura, quæ cum sit invisibilis, non decuit eam carere invisibilitibus ministris.

7. Tandem experientia rerum visibilium, quæ non videntur nisi per invisibilia.

1. Primi parentes

Postquam * de paradisi gaudijs (culpâ exigente) expulsus est primus humani generis

parens, in hujus cæcitatæ atque exilij, quam patimur, venit ærumnam: quia peccando extraxit semetipsum fufus, jam illa cælestis patriæ gaudia, quæ prius contemplabatur, videre non potuit. In paradiso quippè affluerat homo verbis Dei perfusi, beatorum Angelorum spiritibus cordis munditiâ & celitudine visionis interesse; sed postquam huc cecidit, ab illo, quo implebatur, mentis lumine recessit.

Excujus videlicet carne nos in hujus exilij cæcitate nati, audimus quidem cæcitem esse patriam, audimus ejus cives Angelos Dei, audimus eorundem Angelorum socios spiritus iustorum & peccatorum sed carnales quique, quia illa invisibilia per experimentum scire non valent, dubitant, utrumne sit quod corporalibus oculis non vident. Quæ nimirum dubietas in primo parente nostro esse non potuit: quia exclusus à Paradisi gaudijs, hoc quod amiserat (quia viderat) recolerebat. Hi autem sentire vel recolere audita non possunt: quia eorum nullum (sicut ille) saltem de præterito experimentum tenent. * Ac si enim prægnans mulier mittatur in carcerem, ibique pariat puerum, qui natus puer in carcere nutriatur & crescat, cui forsalsè mater quæ hunc genuit, solem, lunam, stellas, montes, campos, volantes aves, currentes equos nomet; ille verò, qui est in

in carcere natus & nutritus, nihil aliud quam tenebras carceris sciat, & hæc quidem esse audiat, sed quia per experimentum non novit, veraciter esse diffidat: ita in hac exilij sui cæcitate nati homines, dum esse summa & invisibilia audiunt, diffidunt an vera sunt, quia sola hæc infima, in quibus nati sunt, visibilia noverunt. Vnde factum est, ut ipse invisibilium & visibilium creator, ad humani generis redemptionem Unigenitus Patris veniret, & spiritum ad corda nostra mitteret; quatenus per eum vivificati crederemus, quæ adhuc scire per experimentum non possumus. Quotquot ergo hunc spiritum hereditatis nostræ pignus accepimus, de vita invisibilium non dubitamus. Quisquis autem in hac credulitate adhuc solidus non est, debet proculdubio majorum diffidis fidem præbere, eisque jam per Spiritum sanctum invisibilium experimentum habentibus credere: quia & stultus est puer, si matrem idè æstimet de luce mentiri, quia ipse nihil aliud quam tenebras carceris agnovit.

3. * Concionator noster (scilicet Ecclesiastes) velut ex mente infirmantium humanæ suspitionis sententiam proponit, dum dicit: *Vnus interitus est hominis & jumentorum, & aqua utriusque conditio; sicut moritur homo, sic & illa moriuntur: similiter spirant omnia, & nihil habet homo jumento amplius.*

Dari vitam visibili meliorem atq; adeo substantiam nri stiles, docet Ecclesiastes: Eccl. 3. *Loquitur de

Qui tamen ex diffinitione rationis suam postmodum sententiam protulit, dicens: *Quid habet amplius sapiens à stulto? & quid pauper, nisi ut pergat illuc, ubi est vita? Qui igitur dixit, nihil habet homo jumento amplius, ipse rursus diffinivit, quia habet aliquid sapiens, non solum amplius à jumento, sed etiam ab homine stulto; videlicet ut pergat illuc, ubi est vita.* Quibus verbis primum indicat, quia hic hominum vita non est, cum esse alibi testatur. Habet ergo homo hoc amplius jumentis, quia illa post mortem non vivunt, hic verò tunc vivere inchoat, cum per mortem carnis hanc visibilem vitam consummat.

* Homo sicut in medio creatus est, ut esset inferior Angelo, superior jumento: ita habet aliquid commune cum summo, aliquid commune cum infimo: immortalitatem scilicet spiritus cum Angelo, mortalitatem verò carnis cum jumento, quousque & ipsam mortalitatem carnis gloria absorbeat resurrectionis.

PETRUS. * Quodam Fratre moriente præsentem me fuisse contigit. Qui repente dum loqueretur, vitalem emisit flatum: & quem prius mecum loquentem videbam, subito extinctum vidi: sed ejus anima utrùm egressa sit an non, non vidi. Et valdè durum videtur, ut credatur res esse, quam nullus valeat videre. GREGORIUS. Quid mirum,

Enchiridij Parvulor. Lib. 2. nuò B. Gregorius lib. 4. Dial. cap. 4. ex verbis Ecclesiastæ seu Concionatoris cap. 3.

4. Ex gradibus jumentis, hominis & Angeli. * Hæc dicit B. Gregorius eodem lib. 4. cap. 3.

5. Experientia animæ rationalis quam tantum non videmus in corpore. * Hæc posert Petrus iuterlocutor eodem

Anchiri-
dij Par-
vulorū.
Lib. 2.

lib. 4.
cap. 5.
& mox
respon-
det Gre-
gorius.

Perre, si egredientem animam non vidisti, quam & manentem in corpore non vides? Nunquid modò cum mecum loqueris, quia videre in me non vales animam meam, idcirco me esse exanimem credis? Natura quippè animæ invisibilis est; atque ita ex corpore invisibiliter egreditur, sicut in corpore invisibiliter manet.

6.

*De natura
rei Dei in
visibile,
qui etiam
assignan-
di sunt
ministri
invisibi-
les;*

Non quidem subtiliter, sed solerter dico: quia sicut vis animæ vivificat & movet corpus, sic vis divina implet quæ creavit omnia: & alia inspirando vivificat, alijs tribuit ut vivant (vitâ scilicet vegetativâ;) alijs verò hoc solummodò præstat ut sint. Quia verò esse non dubitas creatorem & regentem, implentem & circumplectentem, transcendentem & sustinentem, incircumscriptum atque invisibilem Deum: ita dubitare non debes, hunc invisibilia obsequia habere. Debent quippe ea quæ ministrant, ad ejus similitudinem tendere cui ministrant: ut quæ invisibili serviunt, esse invisibilia non dubitentur.

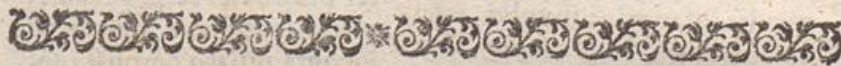
Hæc autem quæ esse credimus, nisi sanctos Angelos & Spiritus justorum? Sicut ergò motum considerans corporis, vitam animæ manentis in corpore perpendis ab imo; ita vitam animæ exeuntis è corpore perpendere debes à summo: quia potest invisibiliter vivere, quam oportet in obsequio invisibilis Conditoris manere.

Nulla visibilia nisi per invisibilia videntur. Ecce enim cuncta corporea oculus tui corporis aspicit: nec tamen ipse corporeus oculus aliquid corporeum videret, nisi hunc res incorporea ad videndum acueret. Nam tolle mentem quæ non videtur, & in casum patet oculus qui videbat. Subtrahe animam corpori, remanent proculdubidò oculi in corpore aperti. Si igitur per se videbant, cur discedente anima nihil vident? Hinc ergò collige, quia ipsa quoque visibilia non nisi per invisibilia videntur.

* * *

PIÆ PRÆCATIONCVLÆ
ET DOXOLOGIÆAD DEUM
DEIPARAMQVE VIRGINEM
MARIAM.I.
AD DEVM.*Oratio Dominica.*

*Oratio
Domini-
ca à Do-
mino Iesu
d' Bata
Matth
cap. 6.*

PATER noster, qui es in cælis: sanctificetur nomen tuum. Adveniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, sicut in cælo, & in terra. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Et ne nos inducas in tentationem. Sed libera nos à malo. Amen.

Alia Precatio.

*Offertorium
tri aster-
no Filii,
& cor ac
merita
eius.*

OPIA Pater cælestis, miserere mei vilissimi vermiculi. Ego in plenam expiationem atque sa-

tisfactionem pro omnibus peccatis, excessibus ac negligentijs meis, & pro peccatis totius mundi, offero tibi sacratissimum cor Unigeniti tui, sanctissimamque conversationem, passionem & mortem ejus. Tibi, eidemq; Filio tuo Domino meo Jesu Christo, ac Spiritui sancto, uni Deo, honor & gloria in sæcula sæculorum. Amen.

Salutatio ad IESVM.

AVE dulcedo cordis mei, & vita animæ meæ Jesu Christe fili Dei, Rex æternæ gloriæ, qui incarnatus, passus, & mortuus fuisti pro me: benedictus tu in sæcula, & benedicta dulcissima Genitrix tua Virgo Maria. Ablue me, quæso, pretioso Sanguine tuo, & ab omni peccato emunda, meritisque ac virtutibus tuis exorna, ut tibi placeam. Amen.

*Quævis
allocutio
& petitio
ad dul-
cissimum
IESVM.*

Item

Boxolo
gia ad
Deum &
Deipara-
ram.

Item ad IESVM.

Oratoriū
actū pro
eota Chri-
sti vita
& passio-
ne sibi
impensa.

Ecce fasci-
culus
myrrha
collectus
ex omni-
bus labo-
ribus &
doloribus
vitae &
mortis
dulcissi-
mi IESV.

ADoro te benignissime Do-
mine IESU CHRISTE, &
gratias ago tibi, sicut possum
ex intimis medullis animæ meæ,
pro universis beneficijs inexhau-
stæ bonitatis tuæ: gratias ago pro
omnibus quæ pro salute mea fa-
cere, loqui & tolerare voluisti.

Gratias ago, quod tu pijs-
simus Redemptor meus dignatus sis pro
me incarnari, & in frigoris aspe-
ritate è Maria Virgine nasci, pan-
niculis infantulus involvi, fasci-
colis stringi, in præsepio super
fœnum vagiens reclinari, uberi-
bus virgineis lactari, octavo à na-
tuitate tua die circumcidi, varijs
laboribus & ærumnis juvenis fa-
tigari, crebris persecutionibus &
convitijs infestari, tædio mœrore-
que gravissimo affici, sudore san-
guineo præ vehementia anxietat-
um suffundi, ab iniquis irreve-
renter comprehendi, protervè li-
gari, ignominiosè abduci, falsò
accusari, injustè damnari, fœdè
conspui, alapis & colaphis inhu-
maniter cædi, facie indecenter ve-
lari, contumelijs & illusionibus
vexari, coram profano iudice sitti,
veste ridicula velut amens indui,
impiè contemni, nudus ad co-
lumnam vinculis adstringi, fla-
gris crudeliter conscindi, proprio
sanguine per rotum corpus rubri-
cari, vestimento purpureo in
majus opprobrium contegi, spinis
coronari, nugatoriè salutari, a-

rundine percuti, pondere crucis
premi, amarissimo potu myrrha-
tifellitiquè vini affligi, in cruce
atrociter extendi, diris clavibus ma-
nus & pedes configi, blasphemijs
impeti ac tandem miserabiliter
inter latrones pendens ac vehe-
mèter sitiens aceto gustato mori.

Gratias ago pro universis de-
pressionibus ludibrijs, tunctioni-
bus, plagis, doloribus & angus-
tijs tuis: gratias ago pro effluo-
ne pretiosissimi Cruoris, qui è sa-
cro sanctis Vulneribus tuis largi-
ter profluxit, & pro separatione
præcellentissimæ animæ tuæ ab
incontaminato corpore tuo.

Rogo te, Domine, & obsecro
per istas miserationes tuas, ut om-
nes peccatorum maculas quas
contraxi, misericorditer deleas,
& me ac ceteros fideles tuos, præ-
cipueque eos qui meis orationi-
bus specialiter commendati sunt,
perfectè purifices, sanes, illumi-
nes, & ad vitam æternam perdu-
cas. Amen.

Alia precatio ad IESVM.

O Spes, refugium, & salus mi-
serorum, Jesu! miserere mei.
O pax, gaudium & dulcor electo-
rum Jesu! lætifica me. O lux
pulchritudinis immensæ! Ani-
mam meam tuis illustrationibus
irradia, tuis influxibus pasce ad
gloriam nominis tui. Tribue,
Domine, ut nulli rei visibili per
inordinatum affectum alliger, sed
omnia transitoria perfectè con-
temnam,

INSTRUCTIO VITAE ASCETICAE.

temnam, caelestia votis ardentibus concupiscam, te Deum meum summum atque unicum bonum meum super omnia aestuante diligam. Amen.

Doxologia Rhythmica
Ad IESVM.

*Ad Vultu-
nera ro-
sea Chri-
sti Do-
mini.*
SALVE CHRISTI sacer vultus,
Casus, conspicuus, inculcus,
Qui mutasti tuum florem,
Pro me versus in pallorem.
Salve caput venerandum,
Totis votis amplexandum,
Quod dira spina prefferunt,
Et undique confixerunt.
Ave carodelicata,
Flagris scissa, fatigata,
Qua pro me pergens ad lethum,
Gustasti fel & acetum.
Ave latus fons dulcoris,
In quo patet vis amoris,
Te saluto cor amœnum,
Cor omnibus bonis plenum.
Manus, pedes perforatos,
Et cruore purpuratos
Corde veneror & ore,
Interno ductus amore.
Tuas, mi JESU, sacratas
Et mirè vernantes plagas,
Nunc inscribe meo cordi,
Vt sim gratus tuo cordi.
In his piè me reconde,
* Et in Vt inde fugam abundè,
eternū Vnde te ferventer amem,
laudem Amen. * Et ad te sidenter clamem. Amen.

Alia Doxologia Rhythmica
Ad IESVM.

OJESU *suavis Domine,*
Culpa pulsa caligine,
Mentem illustra lumine,
Et reple cor dulcedine.
Da mihi te diligere,
Amoris vicem reddere,
Ardenter te requirere,
Et tibi soli vivere.
Tu totus es amabilis,
Totus desiderabilis,
Tu dulce refrigerium,
Dulce cordis solatium.
Mi JESU fac ut sentiam
Tui dulcoris copiam,
Et tandem per presentiam,
Tuam contempler gloriam. Amen.

527 Doxologia ad Deum & Deiparam.

Pia ad IESVM delicia.

II.

AD VIRGINEM DEIPARAM ET SANCTOS.

Salutatio Angelica ad
B. MARIAM.

AVE Maria, gratiâ plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui, IESUS CHRISTUS, Amen.

Salutatio Angeli ad B. V. Mariam. Luca 1.

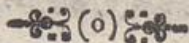
Alia Salutatio ad
B. MARIAM.

SALVE fidus clarissimum, unde sortus est Sol iustitiæ & Rex gloriæ, amator ac Redemptor animarum

Salutatio Mariæ Dei.

T t t

marum

Doxolo-
gia ad
Deum &
Deipara-
ram.

marum nostrarum. Nos te, ô Virgo admirabilis, nos te Matrem Dei-hominis, Matrem luminis æterni, quâ possumus devotione veneramur: tu mentes nostras divinis influxibus pascere, ad gloriam ipsius unigeniti tui. Amen.

*Rursum ad B. MARIAM
Salutatio.*

Invoca-
tur in au-
xilium.

AVE candidum lilium fulgidæ semperque tranquillæ Trinitatis, ave fragrantissima viola divinæ suavitatis, ave vernans rosa cælestis amœnitatis, Virgo Maria, ex qua nasci, & cujus lacte pasci Rex cælorum voluit Iesus Christus splendor paternæ gloriæ. Adesto, ô Mater, fragilitati meæ in omni tentatione & necessitate, in omni periculo peccati, & in hora mortis meæ: ut te auxiliante atque protegente merear semper in Domino esse securus. Amen.

Item Precatio ad B. MARIAM.

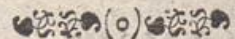
Patrona
& Advo-
cata apud
Deum.

OMARIA, Mater Dei beatissima, rogo te per sacratissimam incarnationem, nativitatem, conversationem, passionem, & mortem ipsius filij tui Domini mei Iesu Christi, miserere mei, & perfectam veniam atque gratiam mihi impetra. Eja Advocata mea singularis, illos tuos misericordes oculos ad me converte. Adesto mihi fugiter, pia gubernatrix, quamdiu in pericu-

loso mari sæculi hujus navigo, & præcipuè in vitæ præsentis termino: ut te prælucente, te dirigente, te perducente, feliciter perveniam ad portum cælestis Ierusalem, ubi te diligam, laudem & glorificem, per omnia sæcula. Amen.

Alia Precatio ad B. MARIAM.

Miserere mei Domina, miserere mei: quia miseratione cum crevit ab infantia. Magnam miseriam indignissimi peccatoris, sublevet magna atque ingens miseratione pijsimæ Matris. Largire, ô benigna, ut illis annumerer quos tanquam filios amas, doces, dirigis, foves, ac protegis: quia tu es, & semper eris dulcis spes mea post Dominum, ac dulce solatium animæ meæ. Utinam gratum obsequium tibi præstare possim! Ego hætenus te dignè non colui: pro qua negligentia & offensa mea, offero tibi mellis suum cor Unigeniti tui Iesu Christi. O charum præsidium meum! occurre quærentite, & adjuva confidentem in te. Separa mentem meam ab omnibus quæ sub cælo sunt, faciens illam prægustare mellitas sorbitiunculas jucunditatis æternæ, ad gloriam Dei. Amen.

Doxo-

Doxologia Rhythmica
Ad B. MARIAM.

AVE grata lux dierum,
Ave gemma mulierum,
Qua lactasti Regem regum,
Genitorem filia.

Mundum ornas novo flore,
Præstem gignens miromore:
Virgo manescum honore,
Nova prolis gratiâ.

Dele culpas, ô MARIA.

Placanatumprecepia;
Quia pette patet via
Ad æterna gaudia,

Munda peccatus fœdatum,
Fove, sana, sanctatum,
Et illustra tenebratum,
Mea solvens vincula.

Mater consolationis,
Servum tuum ornas donis,
Spiritalibus bonis,
Replens cordis intima.

Me confirma vacillantem,
Me conserva te laudantem,
Tandemq; perduc letantem
Ad regna caelestia. Amen.

Alia Doxologia Rhythmica
Ad B. MARIAM.

AVE Virgo gratiosa,
Stella sole clarior:
Mater Dei gloriosa,
Favo mellis dulcior.
Tu es illa speciosa,
Quâ nulla est pulchrior:
Rubicunda plus quàm rosa,
Lilæ candidior.

Præsta misellis juvamen,
Reginâ clementia:
Mœrentibus fer solamen,
Aurora lætitiæ.

Prædulcis fons pietatis
Dona nobis veniam,
Et purgatos à peccatis
Duc ad cali patriam. Amen.

Ad quemlibet SANCTVM,
& ad plures SANCTOS
Precatio.

O Beatissime Apostole N. ô Pia ap-
pellatio
Sancti
eujusvis
Patroni.
gloriosissime Martyr Christi
N. ô sanctissime Confessor Do-
mini N. ô dulcissima sponsa Al-
tissimi N. miserere mei. Ego te
saluto, te veneror, te invoco:
ego in augmentum gaudij ac glo-
riæ tibi offero totius boni totius-
que beatitudinis gazophylacium,
cor Jesu Christi dulcissimum.
Ago gratias ipsi Domino Deo
nostro qui te elegit, & in suis be-
nedictionibus prævenit. Adjuva
me, quæso, tuis meritis ac preci-
bus nunc & in hora mortis meæ.
Impetra mihi plenam omnium
peccatorum meorum remissio-
nem, & gratiam sanctam. Ora
ora pro hac Congregatione, &
pro tota Ecclesia Dei, Amen.

Si oratio dirigitur ad plures San-
ctos, prædicta enuntiabuntur plurali
numero.

Tit 2

Ad

Doxolo-
giz ad
Deum &
Deipar-
am.

Doxolo
gia ad
Deum &
Deipa-
ram.

*Ad proprium ANGELVM
Precatio.*

*Angeli
Custodi
invoca-
tio.*

O Sancte Angele, cui à Domi-
no commillus sum, miserere
mei. Ego te saluto, te veneror,
te invoc: ego in augmentū gaudij
ac gloriæ tibi offero rotius boni
totiusq; beatitudinis gazophyla-
cium, cor Jesu Christi dulcissi-
mum. Ago gratias pro pietatis
tuæ curâ fidelissimâ, quam erga
me indignum demonstrare non
cessas. Custodi quæso, semper
animam meam & corpus meum:
adjuva atque protege me nunc
& in hora mortis meæ. Amen.

mortis illius. & omnia merita dul-
cissimæ Genitricis ejus Virginis
Mariæ, atque omnium Sanctorū
tuorum. Tibi eidemq; Filio
tuo ac Spiritui sancto, uni Deo,
honor & gloria in sæcula sæcu-
lorum. Amen.

*Hæc oblatio tam pro vivis quam
pro defunctis, cum ingenti usitate
sæpius repetitur.*

*Itidem qui Sacramentum Eucha-
ristiæ sumit, aut sumpsit, vel qui Sa-
crificio Missæ interest, poterit ipsam
adorandam Dominici Corporis Ho-
stiam post consecrationem offerre pro
seipso, aut pro alijs tam vivis quam
defunctis, hoc vel simili modo:*

III.

OBLATIONES
DEVOTÆ.

*Oblatio dignissima tam pro vivis
quam pro Defunctis.*

*Oblatio
ad Pa-
trem.*

O Pie Pater cælestis, miserere
mei [vel N. aut NN.] Ego
in perfectam emendationem at-
que satisfactionem pro omnibus
peccatis meis [vel N. aut NN.]
& in condignam suppletionem
meritorum quæ mihi [vel N. seu
NN.] desunt, offero tibi omnem
charitatem pietatemq; divini
cordis Unigeniti tui, & omne
exercitium beatissimæ animæ
beatissimiq; corporis ejus, om-
nem quoque fructum sanctissimæ
conversationis, passionis, ac

PIE Pater cælestis, ego in per-
fectam emendationem atque
satisfactionem pro omnibus pec-
catis meis [vel N. aut NN.] &
in condignam suppletionem me-
ritorum quæ mihi [vel N. seu
NN.] desunt, offero tibi hanc
sacrosanctam Hostiam: offero eam
ad laudem nominis tui sempiter-
nam, & ad salutem omnium fide-
lium tuorum vivorum atque de-
functorum.

*O quam presens & efficax reme-
dium adfert hæc cælestis Hostia cum
benignitate mentis oblata!*

*Possit idem Sacramentum offerri
etiam in honorem sive in augmen-
tum gaudij & gloriæ cuiuslibet
SANCTI vel plurium SANCTORUM,
iam in caloglorificatorum: itemq;
in honorem beatorū ANGELORUM,
his aut alijs verbis:*

DOMI-

Alia sa-
era Eu-
charistia
oblatio.

Domine Deus meus, ego in honorem & in augmentum gaudij, ac gloriæ sancti N. [vel Sanctorum NN.] offero tibi hoc vivificum Sacramentum Corporis & Sanguinis Vnigeniti tui: offero illud ad laudem nominis tui sempiternam, & ad salutem omnium fidelium tuorum, vivorum atque defunctorum. Amen.

Si oblatio dirigitur ad Personam Filij, omittetur in ipsa oblatione hæc dictio, Vnigeniti.

Commendatio & oblatio actuum vel exercitiorum atque tribulationum.

Oblatio
afflictionum
aut tri-
bulationum.

PIE IESU, ego has actiones meas, hoc exercitium, has preces, hæc quæ feci, commendo mellifluo cordi tuo emendanda & perficienda: tibi quæ offero in unione sanctissimarum actionum vel exercitiorum, aut orationum tuarum, & in unione illius admirabilis amabilisque amoris tui quo redemptionem nostram peregisti: offero ea ad laudem nominis tui sempiternam, & ad salutem omnium fidelium tuorum vivorum atque defunctorum. Amen.

Ipse Christus Jesus multum à nobis expetit, ut pia opera atque exercitia nostra, quæ ex se imperfecta sunt, cordi eius emendanda perficiendaque commendemus, si non verbis, saltem animi voto.

Oblatio ad versitatum fiet in unione Passionis Dominica, hoc vel consimili modo:

Doxolo-
giæ ad
Deum &
Deipara-
ram.

Domine IESU, ego hanc tribulationem, hoc impedimentum, hæc gravamina, has calamitates meas, offero tibi in unione eorū quæ tolerasti pro me, in unione sanctissimæ Passionis tuæ offero ea ad æternam laudem nominis tui, & in expiationem omnium peccatorum meorum, [vel ad salutem meam, aut N. seu NN.] atque totius Ecclesiæ. Amen.

Alia in
unione
passionum
Christi.

Item ad PATREM sic:

PIE Pater cælestis, ego hunc mœrorem, hanc afflictionem, hunc dolorem meum, omnia quæ me gravant, offero tibi in unione sacratissimæ Passionis dilectissimi Filij tui, ad æternam laudem nominis tui, & in expiationem omnium peccatorum meorum [vel, ad salutem meam, aut N. seu NN.] atque totius Ecclesiæ. Amē.

Alia ad
Deum
Patrem.

Possunt similiter pia aliorum opera & tribulationes commendari atque offerri Domino pro illis ipsis quibus eas tolerant, sive tolerarunt.

IV.

ORATIO DULCISSIMA

*Alternis Rhythmis & Laudibus directa nunc ad DEUM-hominem.
nunc ad VIRGINEM-
Matrem.*

SUMMI summe tu Patris Vnice,
Mundi sator, & rector fabricæ,
T t t 3 Pietra-

Doxolo
gia ad
Deum &
Deipa-
sam.

Pietatis affectu deicæ,
Peccatores afflictos respice,
Deus- homo.

Summa summi tu Mater filij,
Clavem nostri tenens auxilij:
Fove tui lacte consilij
Peregrinos hujus exilij,
Virgo- Mater.

Consolare, ô summe Domine,
Qui tuo sunt redempti Sanguine,
Qui pro mundi tollendo crimine,
Hæc duo fers in tuo nomine,
Deus- homo.

Consolare, ô summa Domina,
Sicientes tua solamina:
De qua Sola felice femina
Prædicantur hæc duo nomina,
Virgo- Mater.

O figura Patris substantiæ!
Tu es splendor paternæ gloriæ,
Tu es verum lumen justitiæ,
Plenitudo totius gratiæ,
Deus- homo.

O Regina regni Davidici!
Tu es virga floris Dominici,
Tu es arca panis Angelici,
De qua Sancti merentur refici,
Virgo- Mater.

Virtus Patris & sapientiæ,
Suaviter disponens omnia:
Tibi cum Patre una substantia,
Æquus honor, eadem gloria,
Deus homo.

Stella maris, Regina sæculi,
Tu es Mater illius Parvuli,
Quem adorant omnes & singuli,
Qui est vita fidelis populi,
Virgo- Mater.

O Sanctorum Sancte mirabilis,
Toti mundo desiderabilis,

Homō potens, & Deus humilis!
Non est tibi nec erit similis,
Deus- homo.

O Sanctarum sola sanctissima,
Sola partu tanto dignissima;
Vt de tua carne mundissima,
Nasceretur majestas maxima,
Virgo Mater.

IESU CHRISTE fons indeficiens
Fons humana corda reficiens,
Te suspiro, te solū sitiens,
Tu solus es mihi sufficiens,
Deus- homo.

O unicum decus virgineum,
Thronū sedens super ætheretū!
Nomen tuum unguentū melleū,
Liquefacit affectum ferreum,
Virgo- Mater.

Summum bonum, plenū dulcedine,
Verum lumen de vero lumine:
Solo cujus audito nomine,
Satiatur mira pinguedine,
Deus homo.

Summi boni reclinatorium,
Dulcis rivi, dulce cellarium,
Quod indulcans dulcedo dulciū
Prælegit sibi in proprium,
Virgo Mater.

Patrum Pater celsior ceteris,
Reparator humani generis,
Sumpta carne pro nobis miseris,
Mulieris de carne pauperis,
Deus homo.

Mater Matrum, & Virgo virginū,
Apotheca salutis hominum,
Carne pura capiens Dominum
Initij nesciens terminum,
Virgo Mater.

Audi, Precor, ô qui das gratiam,
Peccatoris hujus miseriam:
Da per tuam misericordiam,
Pecca-

INSTRUCTIO VITÆ ASCETICÆ

533

Doxolo
giæ ad
Deum &
Deipha-
ram.

Peccatorum meorum veniam,
Deus-homo.
Audi, precor, ô plena gratia,
Peccatoris hujus suspiria:
Et pro tua milericordia,
Deo meo me reconcilia,
Virgo-Mater.
Tibi, pie, fac beneplacitum
Peccatoris istius gemitum,
Solvens mei rearus debitum,
Quia nullum prætendo meritum,
Deus-homo.
Tibi, pia, fac acceptabilem
Peccatoris hanc vocem flebilem:
Reddens mihi Deum placabilem,
Ne se præster inexorablem,
Virgo-Mater.
O intactæ fili puerperæ,
Audi planctus animæ miseræ,
Quæ peccati jacens in pulvere,
Ut jumentum dolet putrescere,
Deus-homo.
O intacta Virgo puerpera,
Ad te clamat mens mea misera,
Quæ nefanda ruit ad scelera
Ab ætate nunc usque tenera,
Virgo-Mater.
Pie Pater, errantem corrige,
Piam manum labenti porrige,
Iam de luto me facis erige,
Et in viam justorum dirige,
Deus homo.
Me famulum errantem visita,
Pio corde de me recogita:

Coram IESU benigna clamita,
Ut & mea remittat debita,
Virgo-Mater.
Esto nobis Pater propitius,
Quorum frater es atque socius:
Te laudamus, te benedicimus,
Adoramus, & semper colimus,
Deus-homo.
Esto nobis Mater propitia,
Quorum soror es atque socia:
In tuarum laudum præconia,
Corda nostra fac voluntaria,
Virgo-Mater.
Benedicte creator omnium,
Benedicas mentes fidelium,
Nomen tuum benedictium,
Mortis tuæ per beneficium,
Deus-homo.
Benedicta in mulieribus,
Benedicas benedictibus,
Quem lactasti tuis uberibus,
Qui dat escam esurientibus,
Virgo-Mater.
Laus & honor & jubilatio,
Decus, virtus, & benedictio,
Benedicta sit incarnatio,
Et mors tua, & resurrectio,
Deus-Homo.
Benedicta sis candens liliū,
Nos liberans post hoc exilium:
Ut laudemus Patrem & Filium,
Qui te fecit fontem dulcedinum,
Virgo-Mater.

HLVDO-